Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען.

לאדזשער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 24/1624	Łódź, Poniedziałek, 28 stycznia 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז, מאנטאג, יז שבט תרפ"ט	Nr. 24/1624

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

צוגאב-שטייערן פאר פערגאנגענע יאהרען

וועלען מעהר נישט ארויפגעלעגט ווערען.

וו א ר ש א, 27. (טעלעפאניש). אין דער לעצטער צייט האבען איינינע פינאנץ-אמטען אנגעהויבען ארויפצולעגען צוגאב-שטייערן פאר די פערגאנגענע יאהרען אויפ'ן יסוד פון צוגאב-רעוויזיעס פון די האנדעלס ביכער, ארויסרופענדיג דערמיט א שטארקע פערביטערונג ביי די שטייער-צאהלער.

איצט האט דאס פינאנץ-מיניסטעריום ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, אין וועלכען עס ווערט ערקלערט, אז דאס אדורכפיהרען די רעוויזיע פון די שטייער-צוגאבען, אויפ'ן יסוד פון א בלויזען חשד האט נישט קיין שום יורידישען יסוד. א חוץ דעם דארף סקארבאווע ווערען דאס צו לאנגע קאנטראלירען פון די האנדעלס-ביכער אין די אונטערנעהמונגען.

א צוגאב-בעשטייערונג קאן אדורכגעפיהרט ווערען, נאר אין פאל, אויב עס זענען פארהאן קאנקרעטע בעווייזען, אז דער שטייער-צאהלער האט אין די פערגאנגענע יאהרען נישט אנגעגעבען קיין ריכטיגע דאטען און דאס אויך נאר לויט א פעראָרדנונג פון פרעזעס פון פינאנץ-אמט.

טשעכאסלאוואקיי ראטיפיצירט דעם קעלאג-טראקטאט.

פ ר א ג, 27. (ספ. טעל.) פרעזידענט מאסאריק האט אונטערגעשריבען דעם ראטיפיקאציע דאקומענט פון קעלאג-טראקטאט.

לויט דער טשעכאסלאוואקישער קאנסטיטוציע איז דער פרעזידענט בערעכטיגט צו ראטיפיצירען אינטערנאציאנאלע אפמאכען נישט אנפרעגענדיג זיך פריהער ביים פארלאמענט.

די סיים-סעסיע זאל אין מערץ געשלאסען ווערען?

וו א ר ש א, 27 (טעלעפאניש). אין די סיים-קולוארען האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז די ביודזשעט-סעסיע וועט געשלאסען ווערען אין דער ערשטער העלפט פון חודש מערץ, באלד נאכדעם ווי דער ביודזשעט וועט אנגענומען ווערען דורכ'ן סענאט, וועלכער וועט נאך אלע וואהרשיינליכקייטען, בעשטעטיגען דעם ביודזשעט אין דעם זעלבען פארהעלטניש ווי דער סיים. באלד דערנאך זאל די ביודזשעט-סעסיע פון ביידע געזעצגעבערישע קערפערשאפטען געשלאסען ווערען.

די נייע שטאט-פערוואלטונג אין פיעטריקאוו.

פ י ע ט ר י ק א ו, 27 (טעלעפאניש). היינט זענען דא פארגעקומען די וואהלען פון א פרעזידיום פון שטאט-ראט און פון מאגיסטראט פון פיעטריקאוו.

מיט די שטימען פון פ. פ. ס. און „בונד" זענען אויסגעוועהלט געווארען: פרעזעס פון שטאט-ראט דעפ. אדאם פרוכניק (פ.פ.ס.), וויצע-פרעזעס — סטעפאן פישער (פ.פ.ס.)

אלס שטאט-פרעזידענט איז אויסגעוועהלט געווארען דער ביז-איצטיגער פרעזידענט קאזימיעזש שמידט, אלס וויצע-פרעזידענט — מאריאן הוידעק.

אלס לאווניקעס זענען אויסגעוועהלט געווארען ניעמטשיק און ווענראווסקי (פ.פ.ס.), יאבלאנסקי (אונפארט.) און א. ווייסהאף (בונד).

טראצקי פאהרט קיין לאנדאן.

ח י ע ן, 27. (א.ו.) דער „נייע פרייע פרעסע" מעלדעט מען פון לאנדאן, אז לויט די ידיעות, וואס זענען אנגעקומען זאל טראצקי צוזאמען מיט זיין פאמיליע אין די נאהענטסטע טעג אנקומען קיין קאנסטאנטינאפאל.

טראצקי זאל שוין האבען בעקומען פון דער סאוויעט-רעגירונג אנ'ערלויבניש צו פערלאזען רוסלאנד.

פון קאנסטאנטינאפאל וועט טראצקי ארויספאהרען קיין לאנדאן.

א נ ג א ר א, 27. (ספ. טעל.) די סאוויעט-רעגירונג זאל דורך דער פערמיטלונג פון טערקישען אמבאסאדאר אין מאסקווע זיך האבען געווענדעט צו דער אנגארער רעגירונג מיט דער ביטע ארויסצוגעבען אנ'אריינפאהר-וויזע פאר טראצקי'ן.

די טערקישע רעגירונג האט די וויזע ארויסגעגעבען.

ווירטשאפטליכע קאנפערענץ פון דער קליינער קאאליציע אין בוקארעשט.

פ ר א ג, 27. (א.ו.) די ווירטשאפטליכע בעראטונגען פון דער קליינער קאאליציע וועלען זיך אנהויבען אין בוקארעשט דעם 4 פעברואר.

צוליב דעם, וואס די אונטערהאנדלונגען צווישען טשעכאסלאוואקיען און יוגאסלאוויען האבען ביז איצט נישט דערפיהרט צו קיין שום רעזולטאט, איז בעשלאסען געווארען די פראגע צו בעטראכטען אויף דער פערזאמלונג פון דער קליינער קאאליציע אין בוקארעשט.

היינט הויבט זיך אן אין לעמבערג דער פראצעס געגען די מערדער פון פראקוראר סאבינסקי.

ל ע מ ב ע ר ג, 27. (א.ו.) מארגען, מאנטאג, הויבט זיך אן אין לעמבערג פאר א געשוואוירענעם געריכט, דער פראצעס געגען די מערדער פון פראקוראר סאבינסקי.

ביידע בעשולדיגטע, אטאמאנטשיק און וויערביצקי זענען אין פאריגען יאהר פערמשפט געווארען צום טויט דורך הענגען. דאס העכסטע געריכט האט אבער, נאכ'ן בעקענען זיך מיט'ן פראצעס, דעם פסק-דין מבטל געמאכט און פעראָרדענט נאך אמאל דעם פראצעס צו בעטראכטען.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מינע־ליכע קראנקהייטען. ... מיט קווארץ-לאמפ (האר-אויספאל)

נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענט

Dr. med. A. Uryson

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציעל מאגען, דארם און לעבער-קראנקהייטען

קאנסטאנטינער 20, טעל. 35-85

נעמט אן פון 3 ביז 5 א זייגער נאכמיטאג.

דעם 11. פעברואר אין פילהארמאניע-זאל פרעסע-רעדוטע

א. נ. „געזעגנונג פון קארנאוואל"

2 ארקעסטערס! — וואהלען פון א קעניגין פון לאדז און 4 הויף-דאמען! — רולעטקא!

8-טע וואנג בעקער-מייסטער אין לאדז!

היינט, מאנטאג, דעם 28-טען יאנואר ד. י., 6 א זייגער אווענד קומט פאר אין אייגענעם לאקאל וואלטשאנסקא 57

אדרינגענדע פערזאמלונג

מיט פאלגענדען טאג-ארדנונג:

1) בעריכט פון דער דעלעגאציע אין מיניסטעריום וועגען די קוואַטעמינירטע בעקערייען, 2) די לאגע אין פאך, 3) וועגען וויסען מעהל, 4) וועגען מעכאניזאציע, 5) קאסע-בעריכט, 5) פערשידענעס.

צוליב דער וויכטיגקייט פון טאג-ארדנונג בעטען מיר, אז קיין איין מיטגליד זאל נישט פעהלען. די פערוואלטונג פון בעקער-מייסטער-פעראייז.

4063

AKUSZERKA MASAŻYSTKA

B. JAKUBOWICZ

38 זגערזשער 38.

ערטיילט הילף-געבורטען פריוואט און פון דער קראנקן-קאסע. כ'נעם אויך אן איינדערהיים וויזיטען.

יודישער פראפעס. מאגאזין-שניידער-מייסטער-פעראיין, אלעיא 1 מאי 2, (מענער-סעקציע)

עפענטליכע מעלדונג!

צוליב געוויסע טעמים מעלדען מיר, אז דאס געשעפט ביי דער פירמע קיאווסקי און ווייגטרויב נאוואמיעסקא 20 בלייבט פערשטרייקט. קיינער פון מארינארקע- און פארלעך-שניידער טאר נישט נעמען קיין ארבייט.

פאך-קאמיטע פון מענער-מאגאזין.

צו דער חתונה פון מיין פריינד און חבר

אבנר ראווסקי

מיט פרל.

מ. סאלאזש

ווינשט א הערצליכען מזל-טוב

פינקוס ווינטרויב.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין בליהענדען עלטער פון 19 יאהר אונזער הייסגעליבטער זוהן און ברודער

ג. ע. לייביש שווארצאך

די לויה קומט פאר היינט, מאנטאג, דעם 28-טען יאנואר, 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז, זשעראמסקיעגא (פאנסקא) 9, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

Dr. med. B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען.

פעטריקאווער 10, טעל. 31-86

נעהמט אן פון 8—$9\frac{1}{2}$ פריה און פון $3\frac{1}{2}$—$4\frac{1}{2}$ נאכם.

Dr. DONCHIN

מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97

ספעציאל-ארצט פאר אויגענקראנקהייטען

נעמט אן טעגליך פון 10—1 מיטאג און 4—7 נ.מ.

זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

פרעמדע גלייכבערעכטיגט אין איינגעבוירענע

א נייער געזעץ-פראָיעקט אין פראנצויזישען פארלאמענט.

פ א ר י ז. (י.ט.א.) די דעפוטאטען פראָסאר, פיער קא, אלבער סעראל א. אנד. האָבען אריינגעטראָגען א נייעם געזעץ-פראָיעקט וועגען אויסלענדער אין פראנצויזישען פארלאמענט.

לויט דעם דאָזיגען געזעץ-פראָיעקט אונטערליגען די פרעמדע אונטערטאנען, וועלכע וואוינען אין פראנקרייך, די זעלבע געזעצען, וואָס די פראנצויזישע בירגער, זיי טאָרען נישט ארויסגעשיקט ווערען פון פראנקרייך בלויז דורך אנ'אדמיניסטראטיווער פעראָרדנונג. דאָס געריכט האָט דאָס רעכט צו דעפאָרטירען פון פראנקרייך בלויז פערברעכער, וועלכע זענען פערמשפט געוואָרען אויף מעהר ווי 3 חדשים תפיסה.

מכח שאפען א גרויסע קאָאליציע אין דייטשלאַנד.

ב ע ר ל י ן, (ספ. טעל.) קאנצלער מילער פיהרט אין די לעצטע טעג לעבהאפטע אונטערהאנדלונגען מיט די פאָרשטעהער פון אלע פארטייען וועגען שאפען א „קאָאליציע".

דער צענטער פערלאנגט ווייטער 3 מיניסטאָרען-פאָרטפעלען.

אליין — יאָ, נאָר ביר טשעפעט נישט!

ב ע ר ל י ן, 27 (ספ. טעל.) דער פראָיעקט צו העכערען דעם שטייער אויף ביר, כדי צו דעקען דעם ביודזשעט-דעפיציט דראָהט מיט'ן אויסברוך פון א קאבינעט-קריזיס.

די בייערישע פאָלקס-פארטיי האָט ערקלערט, אז אויב די רעגירונג וועט נישט רעזיגנירען פון איהר פלאן, וועט דער אנטייל פון מיניסטער פון דער בייערישער פאָלקס-פארטיי אין דער רעגירונג זיין אונמעגליך.

129 עולים קיין ארץ-ישראל.

וו א ר ש אָ, 27. (י.ט.א.) דינסטאָג און מיטוואָך פאָהרען ארויס דורך טריעסט 129 נייע עולים קיין א"י. די עולים האָבען אלע בעקומען א לאנדווירטשאפטליכע פאָרבערייטונגען און וועלען זיין בעשעפטיגט אויף די נייע פלאנטאציעס.

א גרופע רומענישע חלוצים
אפגעפאָהרען קיין ארץ-ישראל.

ב ו ק א ר ע ש ט, 27. (י.ט.א. טעלעגראפיש) קיין ארץ-ישראל זענען אָפגעפאָהרען א גרופע רומענישע חלוצים פון 80 פערזאָן. די חלוצים האָבען בעקומען זייער הכשרה אין דער רוסישער פערמע אין רומעניען.

די פראָפאגאנדע פון דער ליבעראלער פארטיי צווישען די ענגלישע יודען.
באלפור פאלעמיזירט מיט די ליבעראלען.

ל אָ נ ד אָ ן (י.ט.א.) די פראָפאגאנדע-אָפטיילונג פון דער ליבעראלער פארטיי אין ענגלאנד, וועלכע האָט, אין צוזאמענהאנג מיט די נאָהענטע פארלאמענטס וואהלען, פערשטארקט די טעטיגקייט, האָט לעצטענס ארויסגעגעבען א בראָשור „די יודען און דער ליבעראליזם", אין וועלכער עס ווערט ערקלערט, אז נאָר די ליבעראלען זענען די אמת'ע פערווירקליכער און היטער פון דער יודישער פרייהייט אין לאנד.

אין צוזאמענהאנג מיט דער בראָשור האָט ה' פערסי קאָהען ערהאלטען אין נאָמען פון לאָרד באלפור א בריף, אין וועלכען עס ווערט געזאָגט, אז די פראָפאגאנדירונג דורך דער ליבעראלער פארטיי פון געדאנק, דאָס נאָר די ליבעראלען האָבען א מאָנאָפאָל אויף צו בעשיצען די יודען און די יודישע רעכט איז שעדליך און ענטשפרעכט איבעריגענס אויך נישט דער ווירקליכקייט. עס איז א פאקט – שרייבט לאָרד באלפור, אז צווישען די אלע ענגלישע רעגירונגען, וועלכע האָבען זייט דעם יאָהר 1917 געשיצט די אָנערקענונג פון די יודישע רעכט אין ארץ-ישראל אין די ראהמען פון מאנדאט, איז נישט געווען קיין איין ליבעראלע רעגירונג.

אודאי למען השלום
בעשטעלט באָליוויע געוועהר אין ענגלאנד.

נ י ו-י אָ ר ק, 27. (ספ. טעל.) אָהער זענען אָנגעקומען ידיעות, אז באליוויען האָט בעשטעלט ביי דער ענגלישער פירמע „וויקערס" מלחמה-אַמוניציע פאַר פיל מיליאָנען דאָלאַרען. די דאָזיגע ידיעה האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע בעאונרוהיגונג אין די הויגע פּאָליטישע קרייזען, וועלכע האָבען מורא פאַר אַ נייעם צוזאַמענשטויס צווישען באַליוויען און פּאַראַגוואַי.

דער שטאַטס-סעקרעטאַר קעלאָג האָט צוליב דעם געפיהרט געשפּרעכען מיט די דיפּלאָמאַטישע פאָרשטעהער פון די דרום-אַמעריקאַנישע רעפּובליקען.

דער באַליווישער געזאַנדטער האָט ערקלערט, אַז ער ווייסט גאָרנישט וועגען די בעוואָפנונג פון באַליוויען.

די טשילער רעגירונג האָט ערקלערט, אַז זי וועט נישט אַרורכלאָזען קיין טראַנספּאָרט פון געוועהר דורך איהר טעריטאָריע.

ציוניסטישע לאנדעס-קאָנפערענץ וועט פארקומען דעם 31-טען מערץ און 1-טען אפריל אין ווארשא

וו אַ ר ש א, 27. (יט"א) היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון ציוניסטישען אויבער-ראַט. ס'זענען אויך אַנוועזענד געווען די מיטגלידער פון די צ. ק. אין קאָנגרעס פּוילען, קראָקאָ און לעמבערג אויף דער זיצונג איז פעסטגעשטעלט געוואָרען די איינהייטליכקייט פון דער בעוועגונג אין אַלע טיילען פון פּוילען. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו בעשטימען די לאַנדעס-קאָנפערענץ אויפ'ן 31. מערץ און 1. אַפּריל. די קאָנפערענץ וועט פאָרקומען אין וואַרשא.

וו אַ ר ש א, 27. (יט"א) היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קאָמיסיע וועגען בעשטימען די נישט ציוניסטישע מיטגלידער פאַר די פערברייטערטער יורישער אַגענץ.

פאַר דער צווייטער אָרטאָדאָקסישער „כנסיה גדולה".

ב ע ר ל י ן. (י.ט.א.) דער בעקאנטער פיהרער פון דער „אגודת ישראל" ה' יעקב ראָזענהיים פון פראנקפורט האָט לעצטענס אין בערלין געהאלטען א רעפעראט וועגען די אויפגאבען פון א צווייטער אָרטאָדאָקסישע „כנסיה גדולה", וועלכע וועט פאָרקומען אין חודש אלול ה. י. ה' ראָזענהיים שילדערט צוערשט די פערשידענע אידעאישע שטרעמונגען, וואָס האָבען זיך אויסקריסטאליזירט אין אייראָפעאישען יודענטום נאָך דער מלחמה, און געהט איבער צו די געגענווערטיגע פראָבלעמען פון אָרטאָדאָקסישען יודענטום. איינע פון די וויכטיגסטע אויפגאבען פון דער „כנסיה גדולה" און פון דער „מועצת גדולי התורה" פון „אגודת ישראל" וועט זיין צוזאמענצופאסען די פערשידענארטיגע גרופען פון אָרטאָדאָקסישען יודענטום אין מזרח- און מערב אייראָפּא בעריקזיכטענדיג די גרויסע היסטאָרישע, קולטורעלע און פערזענליכע אונטערשידען ווי אויך סאָציאלע געגענזאצען צווישען די ארבייטס-נעמער און ארבייטס געבער.

צוזאמענפאהר פון אלע פוילישע קאָנסולען אין ראטען-רוסלאנד.

מ אָ ס ק ו א, 27. (ספ. טעל.) שבת האָט זיך געענדיגט דער צוזאַמענפאָהר פון אַלע פּוילישע קאָנסולען אין גאַנץ ראַטען-רוסלאַנד.

דער צוזאַמענפאָהר איז געווען געווידמעט דער פעראייניהייטליכונג פון דער קאָנסולאַרער פּראַקטיק, און עס איז אויך אַרומגערערט געוואָרען אַ רייה עקאָנאָמישע פראַגען. דעם פּאָרזיץ אויפ'ן צוזאַמענפאָהר האָט געפיהרט דער פּוילישער געזאַנדטער אין מאָסקווע, פּאַטעק.

7 טויט-אורטיילען פאר פעלשען „טשערוואָנצעס".

מ אָ ס ק ו א, 27. (ספ. טעל.) אין באַכמוט זענען אַרויסגעטראָגען געוואָרען 7 טויט-אורטיילען פאַר פעלשען „טשערוואָנצעס".

א שמועס'ל אויף א שטח פון 15 טויזענד קילאמעטער.

נ י ו-י אָ ר ק, 27. (ספ. טעל.) די ראַדיאָסטאַציע אין סאַן-פראַנציסקאָ האָט געהאַט אַ 20-מינוטיגען געשפּרעך מיט דער דרום-פּאָל-עקספּעדיציע פון קאַפּיטאַן בירד.

דאָס געשפּרעך איז געפיהרט געוואָרען אויף אַ שטח פון 15 טויזענד קילאָמעטער.

דעם געשפּרעך האָבען געהערט אַלע ראַדיאָ-אַבאָנענטען אין אַמעריקאַ.

דער נציב-העליון פון א"י
דריקט אויס זיין סימפאטיע פאַר'ן „קרן היסוד".

י ר ו ש ל י ם (י.ט.א.) דער נציב העליון פון ארץ-ישראל סער דזשאָן טשעלסעלאָר האָט אויפגענומען דעם דירעקטאָר פון „קרן היסוד" דר. האנקע און דעם גענעראל-סעקרעטאר ה' לעאָ הערמאן. אין משך פון געשפרעך האָט דער נציב-העליון אויסגעדריקט זיין סימפאטיע פאר דער טעטיגקייט פון „קרן היסוד".

יודישע פאליציאנטען ווילען נישט דינען אין א"י.

י ר ו ש ל י ם (י.ט א.) א רייה יודישע פאָליציי-בעאמטע אין ירושלים האָבען לעצטענס פערלאָזען די פאָסטענס, ווייל זיי זענען נישט צופרידען מיט דער בעציהונג מצד דער פאָליציי-פערוואלטונג צו זיי, ווי אויך מיט די נידריגע געהאלטען. די צאָהל איבערגעבליבענע יודישע פאָליציאנטען איז גאנץ קליין.

א וואכענבלאַט אין דער יודישער שפראַך אין תל-אביב.

י ר ו ש ל י ם (י.ט.א.) א גרופע יודישע זשורנאליסטען אין תל-אביב האָט בדעה ארויסצוגעבען א וואָכענבלאט אין דער יודישער שפראך. איינינגע אמעריקאנער יודישע שרייבער האָבען פערשפראָכען זייער מיטארבייט אין דער וואָכענבלאט.

שניי אין ארץ-ישראל.

י ר ו ש ל י ם, 27. (יט"א טעלעגראַפיש).

אין גאַנג „ארץ-ישראל איז אויסגעפאַלען אַ געדיכטער שניי.

אין גאַנצען לאַנד הערשט אַ גרויסע קעלט.

די אויבערפלאַך פון יהודה איז בעדעקט מיט שניי.

געשטאָרבען א וויכטיגער אנטיילנעהמער
אין דער דרייפוס-פערטיידיגונג.

פ א ר י ז (י.ט.א.) דאָ איז געשטאָרבען דער פראנצויזישער זשורנאליסט ערנעסט וואגמאן. דער פערשטאָרבענער איז געווען רעדאקטאָר פון דער צייטשריפט, וועלכע האָט געשפילט א וויכטיגע ראָל אין דער קאמפאניע ארום דעם בעריהמטען דרייפוס-פראָצעס אלס אָרגאן פון די דרייפוס-פערטיידיגער.

דער זין פון באַרשאַי-פראָצעס.

„זשיד" און עהנליכע „שפּאַסען" זענען אַנטיסעמיטיזם.

מ אָ ס ק ו א, (י.ט.א.) אויפ'ן גרונד פון זיינע בעאָבאַכטונגען בעת'ן באַרשאַי-פּראָצעס און אויפ'ן סמך פון אינטערוויוען מיט סאָוויעטישע פיהרער און אנטיילנעמער אויף דעם פּראָצעס אין מינסק, איז דער י.ט.א.-קאָרעספּאָנדענט אין דער לאגע צו ערקלערען די אמת'ע בעדייטונג פון דער מעשה באַרשאַי.

אלס רעזולטאַט פון דעם פּראָצעס, וואָס האָט זיך ערשט פּערענדיגט אין מינסק הערשט אין פיל קרייזען די מיינונג, אז דער טומעל איבער דער מעשה באַרשאַי איז נישט בערעכטיגט געווען, ווייל עס זענען פאָרגעקומען א סך פאַלען פון פיל ערגערען אַנטיסעמיטיזם. עס הערשט די מיינונג, אז אויב שוין יאָ בעקעמפען דעם אַנטיסעמיטיזם, ווי די ראַטען-רעגירונג האָט אפנים געוואָלט, האָט מען געדאַרפט אויסוועהלען אנ'אנדער פאַל פון צווישען די הונדערטער, וואָס זענען פאָרגעקומען אין משך פון די לעצטע עטליכע חדשים. ביי פיל הערשט אפילו דער איינדרוק, אז מען האָט זיך געמאַכט לעכערליך מיט דעם, וואָס מען האָט אזוי צובלאָזען דעם באַרשאַי-אינצידענט. ווייל אויף דעם פּראָצעס האָט זיך ארויסגעוויזען, אז די בעשריייבונגען פון די ברוטאַליטעטען געגען באַרשאַי, וואָס זענען ערשינען אין דער פּרעסע זענען געווען איבערטריבען.

עס איז אָבער דאָ א גרונד צו גלויבען, אז די ראַטען-מאַכט און די סאָוויעטישע פּרעסע האָבען מיט א ספּעציעלער כונה אויסגעוועהלט דעם באַרשאַי-פּראָצעס גראָד, ווייל דער פאַל איז נישט געווען שרעקליכער ווי אנדערע. דערביי האָט די פּרעסע און די רעגירונג געהאַט דעם ציל צו בעקעמפען יענע פערשפּרייטע פאָרם פון אַנטיסעמיטיזם, וועלכע דריקט זיך אויס אין קליינליכע פערפאָלגונגען, וואָס ווערען דורך די כוליגאַנעס בעטראַכט אלס „שפּאַס", וואָס מען מעג זיך ערלויבען מיט יודען. די ראַטען-מאַכט האָט געוואָלט ווייזען, אז דער דאָזיגער שפּאַס איז נישט ערלויבט.

אז די דאָזיגע פערטייטשונג איז א ריכטיגע, האָט מען זיך געקענט איבערצייגען בעת דעם פערלויף פון פּראָצעס אין געריכטס-זאַל. די פּראָקוראַטור און דער ריכטער האָבען קאָנצענטרירט זייערע פראַגען נישט אזוי פיל אויף די איינצעלהייטען פון די רדיפות, וואָס די כוליגאַנעס האָבען אויסגעפיהרט געגען באַרשאַי, ווי אויף צו דערווייזען, אז דאָס אָנרופען „זשיד" און אנדערע „שפּאַסען" זענען פּשוט'ער אַנטיסעמיטיזם. אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם איז ראָס עדות-זאָגען פון איזאַטאָוואַ, באַרשאַי'ס קריסטליכער פריינדין, וועלכע האָט געוואוינט מיט איהר אין איין צימער און רעדט א פליסיגען יודיש, געווען פון גרויס וויכטיגקייט. זי האָט ערקלערט, אז נישט נאָר דאָס וואָרט „זשיד" ווערט כסדר בענוצט פון די ארבייטער אויף דער פאַבריק, נאָר דאָס זיי זאָגען אז „א יוד קען מען דאָך נישט אָנרופען „חבר" אָדער „בירגער", נו מוז מען איהם רופען זשיד".

די פּראָקוראַטור האָט דאָס אויסגענוצט אויף צו דערווייזען, אז דאָס איז קאָנטער-רעוואָלוציע, ווייל עס איז געגען די פונדאַמענטאַלע פּרינציפּען פון דעם ראַטען-רעזשים, וועלכער האָט איינגעפיהרט די אבסאָלוטע גלייכהייט פון אלע ראַסען און פעלקער.

די סאָוויעטישע פּרעסע האָט זיך ספּעציעל אָפּגעשטעלט אויף דעם גרויסען אינטערעס, וואָס די אויסלענדישע פּרעסע האָט ארויסגעוויזען פאַר דעם באַרשאַי-פּראָצעס. די „פּראַוודאַ", דער „עמעס" און פיל אנדערע קאָמוניסטישע אָרגאַנען האָבען אונטערשטראָכען דעם פאַקט, אז דער קאָרעספּאָנדענט פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור איז געווען אַנוועזענד אויף דעם פּראָצעס אין מינסק. דאָס איז אויך דערמאָנט געוואָרען דורך דעם פּראָפעסאָר פּאָלאַנקין, דעם עפענטליכען בעשולדיגער, בעת זיין רעדע פאַר'ן געריכט.

ענטשײדענער קאַמף
צווישען סטאַלין און טראָצקי.

לויט די לעצטע ידיעות פון מאָסקווע איז צו זעהען, אַז דער קאַמף צווישען סטאַלינע און די טראָצקיסטען איז אַריין אין אַן׳ענטשידענע פאַזע.

דער פערביסענער קאַמף, וואָס דויערט שוין זעהר לאַנג אין דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי גופא און וועלכער האָט בעקומען פון צייט צו צייט אַן אָפּקלאַנג און אַרויסטרעטונגען פון טראָצקי׳ס אַנהענגער, האָט זיך איצט זעהר פערשאַרפט, בעזונדערס פון דעם מאָמענט, ווען טראָצקי האָט פערעפענטליכט זיין בוך אונטער׳ן נאָמען „די אמת׳ע סיטואַציע פון סאָוויעט־רוסלאַנד“.

די אָפּאָזיציע האָט אָנגעהויבען אַ פערצווייפעלטע טעטיגקייט, בוכארין איז אַראָפּ אין דימיסיע. אַ ראַנק דער שלעכטער ווירטשאַפטליכער לאַגע האָט זיך אָנגעהויבען אַ פּראָפּאַגאַנדע געגען דער ווירטשאַפטליכער פּאָליטיק פון סטאַלינען. צוליב דער דאָזיגער פערשטאַרקטער אַגיטאַציע האָט די סאָוויעטען־מאַכט אָנגענומען געגען־מיטלען און אָט זענען די לעצטע טעג אין פערשידענע שטעט פון ראַטען־רוסלאַנד אַרעסטירט געוואָרען 150 אָנגעזעהענע קאָמוניסטישע טוער, וועלכע מ׳האָט חושד געווען אין אָרגאַניזירען אַ פערשווערונג געגען סטאַלינען. די פערשווערער האָבען געוואָלט שטעהן אין אַן ענגען קאָנטאַקט מיט טראָצקין או זיינע חברים.

וועגען די דאָזיגע אַרעסטען זענען פערעפענטליכט געוואָרען אָפיציעלע קאָמוניקאַטען, אין וועלכע עס ווערט צוו. אַנדערען געזאָגט:

שוין אין יאָהר 1927, בעת׳ן פייערען דעם 10־יעהריגען יובילעאום פון דער רוסישער רעוואָלוציע, האָבען די טראָצקיסטען איינגעאָרדענט אַ מאַניפעסטאַציע געגען סטאַלינען, זיי האָבען אָרגאַניזירט אַ קאָנספּיראַטיווע דרוקעריי, מיט געוואַלד בעהערשט עטליכע לאָקאַלען אויף אָפּצוהאַלטען געהיימע פערזאַמלונגען א. אַ. וו. צו ערשט האָט די פּאַרטיי געוואָלט בעקעמפען די טראָצקיסטען אידעאָלאָגיש, ערשט דער 15־טער צוזאַמענפאָהר האָט נעוויזען טראָצקיס עקשנות און ס׳איז בעשלאָסען געוואָרען אָנצונעהמען ראַדיקאַלע מיטלען. ווייטער ווערט אינ׳ם קאָמוניקאַט געזאָגט, אַז טראָצקיס אַנהענגער האָבען אָרגאַניזירט אַן׳אונלעגאַלע פּאַרטיי, בעזיצען איינענע קאָנספּיראַטיווע פּרעסע־אָרגאַנען, אויספיהר־קאָמיטעטען און בּיוראָקס, וועלכע האָבען בעקעמפט די סאָוויעטישע מאַכט.

לויט דעמזעלבען קאָמוניקאַט האָט זיך די אונלעגאַלע אָרגאַניזאַציע פערנומען מיט צוגרייטען שטרייקען און אָרגאַניזירען אַ בעוואָפענטען אויפשטאַנד געגען דער איצטיגער סאָוויעטישער מאַכט, און דער נייער פּאַרטיי זאָלען אויך האָבען אַריינגעגאַנגען די איבערבלייבענישען פון די סאָציאַל־רעוואָלוציאָנערען און מענשעוויקעס. אָפּשטעלענדיג זיך אויף די אויסלענדישע אַרויסטרעטונגען פון טראָצקי׳ן און די טראָצקיסטען, שטעלט דער קאָמוניקאַט פעסט, אַז אין זיין בריף פון 21. אָקטאָבער 1928 קוואַליפיצירט טראָצקי דעם איצטיגען מצב אין ראַטען־רוסלאַנד, ווי אַ קערענסקי־אָרדנונג אויף דער לינקער זייט. דאָס פערברעכען פון די טראָצקיסטען בעשטעהט דערין, וואָס זיי האָבען זיך נישט בעגנוגנט מיט זייער טעטיגקייט אין רוסלאַנד, נאָר זיי האָבען זי אַריבערגעטראָגען קיין אויסלאַנד, אַראָפּרייסענדיג די אויטאָריטעט פון דער סאָוויעטישער מאַכט. די טראָצקיסטען האָבען זייער אַגיטאַציע געפיהרט אויף די שפּאַלטען פון די עמיגראַנטען־צייטונגען, אַפילו פון די ווייסע גוואַרדיעצעס.

צום סוף ווערט נאָך געזאָגט, אַז טראָצקי און זיינע אַנהענגער וועלען פון היינט אָן בעטראַכט ווערען אַלס פעררעטער געגען דער רעוואָלוציע און דער פּאַרטיי און אַלס אַזעלכע, וואָס שטעהען אויסער דער רעכט.

ס׳איז כדאי צוצוגעבען, אַז צווישען די פרישע אַרעסטירטע אַנהענגער פון טראָצקי׳ן געפונען זיך אַזעלכע בעדייטענדע פערזענליכקייטען ווי מראַוויאָוו, דער געוועזענער האַנדעלס־פאָרשטעהער אין פּאַריז; דאָזען האַלץ — אַ ברודער פון דעם לאָנדאָנער סאָוויעטישען־פאָרשטעהער; וואָראָנסקי — רעדאַקטאָר פון סאָוויעטישען זשורנאַל „קראַסנאַיאַ נאָוו“, וואָסילענקאָ, שומסקי א. אַז. וו.

כדי צו פערשטאַרקען דעם איינדרוק האָט סטאַלין ערקלערט, אַז ער בעזיצט בעווייזען, דאָס טראָצקי האָט פערזענליך געלייטעט מיט אַן׳אונלעגאַלער מיליטער־אָרגאַניזאַציע, וועלכע האָט שוין אויסגעפיהרט עטליכע טעראָריסטישע אַקטען.

צוזאַמענשטעלענדיג די אַלע חשדים געגען טראָצקי און זיינע שותפים, האָט דער צענטראַלער אויספיהרונגס־קאָמיטעט פון דער פּאַרטיי בעשלאָסען צו בעפולמעכטיגען די ג. פּ. או. צו ליקווידירען די פערשווערונג געגען דער סאָוויעטישער מאַכט.

אין די אַלע קאָמוניקאַטען ווערט נישט דערמאָהנט וועגען דעם, וואו ס׳געפונט זיך איצט טראָצקי, מ׳האָט אפיל ופונאַנדערגעלאָזען סענסאַציאָנעלע קלאַנגען, אַז די סאָוויעטישע מאַכט האָט בעשלאָסען אַרויסצושיקען טראָצקי׳ן קיין טערקיי, אין דעם איינציגען לאַנד, וועלכעס האָט געוואָלט אַריינלאָזען טראָצקי׳ן. די קלאַנגען האָבען זיך אָבער אַרויסגעוויזען אַלס נישט ריכטיג.

ק.

וואַלדעמאַר זשאָרזש
בעקאַנטער פּאַריזער קונסט־קריטיקער — אַ לאָדזער יוד.
פון ישעיה אוגער.

זייט איינגע טעג האַלט זיך אויף אין לאָדז, ה׳ וואַלדעמאַר זשאָרזש, דער בעקאַנטער פּאַריזער קונסט־קריטיקער און אויסגעצייכענטער קענער פון דער מאָדערנער יודישער קונסט.

וואַלדעמאַר זשאָרזש איז אַ לאָדזער קינד. זיין ריכטיגער נאָמען איז יערושי (ישראל) יאַראָטשינסקי; ער איז אַ זוהן פון בעקאַנטען לאָדזער אינדוסטריעלער און כלל־טוער ה׳ סטאַניסלאַוו יאַראָטשינסקי. נאָך אַלץ גאַנץ יונגער מענש האָט ער שוין אַרויסגעוויזען אַ לעבהאַפטען אינטערעס פאַר קונסט און קינסטלערישע פּראָבלעמען. און דאָס גראַדע איז דאָס מערקווירדיגסטע: לאָדז, דאָס פּראָזאַאישע, מאַטעריאַליסטישע, אונראָמאַנטישע און אונגייסטיגע לאָדז איז אַבסאָלוט נישט מסוגל צו וועקען ביי אַ מענשען דאָס געפיהל און דאָס פערשטענדניש פאַר דאָס שיינע, פאַר קונסט און עסטעטישע פּראַגען. און ס׳איז דעריבער זיך שווער צו ערקלערען, ווי אַזוי דער יונגער יאַראָטשינסקי, דערצויגען אין אַ גוט־בירגערליכען הויז, אין אַ ספערע פון אינדוסטריעלער נישט קומענדיג אין בעריהרונג מיט קיין שום „אונפּראַקטישען“ און אונראַציאָנעלען בערוף, אַמווענינסטען מיט קינסטלער, איז בערך אין אַ קורצער צייט געוואָרען אַזאַ פיינזיניגער קונסט־שריפטשטעלער און קונסט־ריכטער, וועלכער געהערט היינט אין פּאַריז צו די קאָמפּעטענטסטע צווישען דער יונגער קריטיקער־גענעראַציע.

אָבער האָט דען דאָס זעלביגע מאַטעריאַליסטישע לאָדז נישט געגעבען דעם יודענטום אַ גאַנצע רייהע קינסטלער, וואָס האָבען זיך געמאַכט אַ נאָמען אין דער וועלט. ס׳איז מערקווירדיג, ווי אַזוי פון אַזאַ אָקעאַן נשמות האָט זיך געקענט אויסטיילען אַזאַ פיינע סובטעלע גייסטיגקייט. מ׳מוז זיך ערקלערען דאָס רעטעניש מיט דעם בעריהמטען „געזעץ פון די קאָנטראַסטען“ — ס׳איז נישטאָ קיין אַנדער ברירה...

ווי מאַנכע אַנדערע, וואָס האָבען צופעליג געפונען זייער ריכטיגען וועג אין לעבען, האָט אויך יאַראָטשינסקי־זשאָרזש צו פערדאַנקען זיין קאַריערע אַלס קונסט־קריטיקער, זיין אמת׳ן בערוף, אַ ריינעם צופאַל. און אַ אויסטערלישען צופאַל. זיין עלעמענטאַרע בילדונג האָט ער בעקומען אין לאָדז, דאָס גימנאַזיום האָט ער בעזוכט אין וואַרשא. נאָך זיצענדיג אויף דער שול־באַנק האָט ער פערעפענטליכט אויף פּויליש אַ זאַמלונג לידער, ליריש און צום טייל „טענדענציעזע“, פּאָליטישע. די פאָרשטעהער פון דער צאַריסטישער מאַכט האָבען אין דעם פּאָעטישען השתפכות־הנפש פון יונגען שילער אויסגעשפּירט עפּיס געפעהרליך־רעוואָלוציאָנערעס. זיי האָבען עס קוואַליפיצירט אַלס מלוכה־פערראַט, און דעם יונגען יאַראָטשינסקי איז פּאַרגעשטאַנען איבערצוגעהען „אויף קעסט און לאָזשי“ אין „ציטאַדעל“. דער צופאַל האָט געוואָלט, אַז דאָס „הויז ראָמאַנאָוו“ זאָל גראַד פייערען זיין 300־יעהריגען יובילעאום — און דער „רעוואָלוציאָנערער ריכטער“ איז אַמנעסטירט געוואָרען.

ס׳איז איהם אָבער צו הייס געוואָרען דער באָדען אין פּוילען — און ער איז אַוועק קיין פּאַריז. דאָ האָט ער שטודירט אין דער סאָרבאָן, דער עיקר האָט ער זיך אָבגעגעבען מיט עסטעטיק און קונסט־געשיכטע. ער איז געוואָרען אַ פלייסיגער בעזוכער פון די בעריהמטע פּאַריזער בילדער־גאַלעריען און פון אַלע בילדער־אויסשטעלונגען. די קינסטלערישע אַטמאָספערע פון פּאַריז האָט געווירקט אויף איהם בעפרוכטערנד און סטימולירענד. ער האָט אָנגעהויבען שרייבען וועגען קונסט, און באַלד האָט ער זיך געמאַכט אַ נאָמען אין די פּאַריזער קונסט־קרייזען, בעזונדערס צווישען די „יונגע“, דורך זיין פיינפיהלינגע אויפפאַסונג, דורך זיין גרינדליכען אורטייל און זיין טיפען פערשטענדניס פאַר די מאָדערנע שטרעבונגען און ריכטונגען אין דער קונסט. היינט איז ער אַ אַנערקענטע אויטאָריטעט אויף זיין געביט.

וואַלדעמאַר זשאָרזש איז דער שטענדיגער קונסט־רעפערענט פון דער בעקאַנטער פּאַריזער צייטונג „לאַפּרעס“. ער בעטייליגט זיך אויך שריפטשטעלעריש אין פערשידענע קונסט־זשורנאַלען. אין יאָהר 1926 האָט ער אַליין אַרויסגעגעבען אַ זשורנאַל „לאַמי דע ליאַר“, געווידמעט דער מאָדערנער קונסט. ער איז דער העראָלד פון די מאָדערנע; נישט איינעם פון זיי האָט ער פּאָפּולער געמאַכט און געהאָלפען אַרויסגעהן אויף אַ וועג. אַ בעזונדערען אינטערעס ווייזט ער אַרויס דער יודישער קונסט. ער איז אַ אינטימער פריינד און קאָלעגע פון פיל בעקאַנטע און ווייניגער בעקאַנטע מאָדערנע יודישע קינסטלער. ער איז איבערהויפּט בעגייסטערט פאַר דער „יודישער איינענאַרט“, ווי זי קומט אַזוי בולט צום אויסדרוק אין די ווערק פון די דאָזיגע „יונגע יודען“.

אויסער זיין מיטאַרבייטערשאַפט אין דער פּעריאָדישער פּרעסע האָט יאַראָטשינסקי־זשאָרזש — ער איז ערשט 34 יאָהר אַלט — שוין אָנגעשריבען אַ גאַנצע רייהע אויסגעצייכענטע מאָנאָגראַפיעס, עסעיס און שטודיען, וועלכע זענען ערשינען אין בוך־פאָרם, רייך אילוסטרירט, ביי פערשידענע פראַנצויזישע פערלאַגען, די דאָזיגע אַרבייטען זענען געווידמעט דאָס רוב מאָדערנע קינסטלער. בעקאַנט זענען זיינע מאָנאָגראַפיעס איבער פּיקאַסאָ, דזשיאָרדזשיאָ דע־שיריקאָ, מאַלאָל, מאַרסעל גראָמער, מאַרק שאַגאַל, חיים סוטין און אַנדערע, זיין שטודיע איבער חיים סוטין איז ערשינען אויך אין אַ יודישער איבערזעצונג אין פערלאַג „טריאַנגעל“. לעצטענס האָט ער אַרויסגעגעבען אַ מאָנאָגראַפיע איבער דעם יודישען טעאַטער דעקאָראַטאָר באָרים אַראָנסאָן.

וואַלדעמאַר זשאָרזש איז איינענטליך נישט קיין קריטיקער, קיין אַנאַליטיקער אין שטרענגען זין פון וואָרט; ער איז מעהר אַזוי צו זאָגען אַ ערקלערער, אַ אינטערפּרעטאַטאָר, וועלכער איז מסביר דאָס קונסט־ווערק, וואָס ער בעטראַכט, ער איז דאָס, וואָס אָסקאַר וואַיילד פערשטעהט אונטער „קריטיקער“ — אַ קינסטלער, וועלכער גיט איבער דעם איינדרוק, וואָס דאָס שיינע מאַכט אויף איהם, אין אַן׳אַנדערע פאָרם אָדער אין אַ נייעם מאַטעריאַל“. אין זיינע עסעיס און שטודיען האָט ער נישט איין מאָדערנעם קינסטלער „אויפגעקלערט“, אָדער ווי וואַיילד זאָגט „אין אַן׳אַנדער פאָרם איבערגעזאָגט“, און אַזוי אַרום נעהענטער געבראַכט דעם פערשטענדניס פון ברייטען פּובליקום. זיין סטיל איז קלאָר און דורכזיכטיג, אָפט מאָל מאַלעריש, ווי דער אָביעקט, מיט וועלכען ער פערנעהמט זיך. אַ חוץ דעם האָט ער די זעלטענע פעהיגקייט „אויפצוקלערען“ דעם מהות פון קינסטלער, זיין טאַלאַנט און זיין איינענאַרט דורך דער סביבה, דורך דעם מיליע, אין וועלכען ער איז דערצויגען און אויסגעוואַקסען. אין דעם פּרט איז דורכאויס כאַראַקטעריסטיש זיין שטודיע איבער חיים סוטין, וואו ער מאָלט מיט אַ פּאָר „פּענזיל־שטריכען“ אַ בילדעל פון עלענדען יודישען לעבען אין דער ליטא.

וואַלדעמאַר זשאָרזש האַלט זיך איצט אויף אין זיין היימאַט־שטאָט לאָדז — מיר נוצען דערביי אויס די געלעגענהייט פריינדליכסט צו בעגריסען אונזער חשוב׳ען לאַנדסמאַן.

א פּעראורטיילטער צום טויט
ווערט געוועהלט איז בעלגישען פּאַרלאַמענט.
(אַ בריף פון בריסעל).
פון ד. לעהרער.

אַ נייע וויכטיגע געשעהעניש אין בעלגיע, אַ געשעהעניש, וואָס האָט פערכאַפּט די גאַנצע עפענטליכע מיינונג. די גאַנצע פּרעסע אין לאַנד איז פול מיט דעם און אַפילו די רעגירונג אין לאַנד איז ווי צורודערט.

וואָס איז איינענטליך געשעהן?

אין אַנטווערפּען איז נישט לאַנג געשטאָרבען אַ דעפּוטאַט פון דער ליבעראַלער פּאַרטיי. נו, האָט מען געדאַרפט אויסוועהלען אַ צווייטען. צו די דאָזיגע צוגאָב־וואַהלען האָט אָבער אויך די נאַציאָנאַל־פלעמישע פּאַרטיי אַרויסגעשטעלט איהר׳ס אַ קאַנדידאַט, ד״ר באָרמס, עס זענען פאָרגעקומען די וואַהלען און ד״ר באָרמס איז אַ דורך מיט אַ גרויסער מעהרהייט. ווער איז עס דער באָרמס? אַ מענש, וואָס זיצט שוין אין תפיסה צעהן יאָהר. לכתחילה איז ער געוואָרען פערורטיילט אויף טויט. נאָר שפּעטער האָט מען פערביטען די שטראָף אויף אייביגע תפיסה. אָט דעם דאָזיגען מענשען האָט די אַנטווערפּענער בעפעלקערונג אויסגעוועהלט אַלס דעפּוטאַט אין פּאַרלאַמענט אַריין. באָרמס, וואָס איז פשוט די שרעק פון די בעלגישע רעגירונגס־מענער, וואָס ווערט נישט אַנדערש גערופען ווי „פערברעכער“, „פערעטער“, „בלוט־מענש“, ווערט צוריק אַ פּאָליטישער מענש אין לאַנד. דאָס איז דער זעלבער באָרמס, וואָס האָט בשעת דער מלחמה זיך פעראייניגט מיט דעם דייטשען אָקופּאַנט און געוואָלט שאַפען די פלעמישע רעפּובליק און מיט דעם פערניכטען די בעלגישע מלוכה.

ווי מ׳ווייסט, וואוינען אין בעלגיע צוויי פעלקער: וואַלאָנער און פלעמיער. די לעצטע זענען געווען אַ צייט לאַנג אונטערדריקט און בערויבט פון נאַציאָנאַלע רעכט. איצט איז שוין די לאַגע אַפילו אַן׳אַנדערע, אָבער דאָך פיהלען זיך נאָך די פלעמער בעע׳עולה׳ט און פערלאַנגען צו לעבען אַן׳אייגען לעבען און נישט זיין אונטערוואָרפען דעם רעזשים פון דער פראַנצויזיש־וואַלאָנישער בעלגיע. דאָס איז שוין אַן׳אַלטער קאַמף צווישען די ביידע פעלקער, זינט בעלגיע איז אַ מלוכה פאַר זיך. בשעת דער מלחמה האָט דאָס דייטשלאַנד אויסגענוצט. און צוזאַמען מיט פלעמישע פּאָליטיקער, וואָס זענען געבליבען אין לאַנד, האָט זי געשאַפען דעם פלעמישען מלוכה־ראַט. די דאָזיגע פלעמישע פּאָליטיקער האָבען געמיינט דורכ׳ן נצחון פון דייטשלאַנד צו דערגרייכען די גע׳חלומ׳טע אונאָפּהענגיגקייט. די זאַך, ווי מען ווייסט, האָט זיך אַנדערש פערענדיגט. נאָך דער מפלה פון דייטשלאַנד, ווען די בעלגישע רעגירונג האָט זיך אומגעקעהרט אין לאַנד, האָט מען זעהר שטרענג בעשטראָפט די אַלע „פאָטער־לאַנד־פערעטער“. אַ גרויסער עולם פון די דאָזיגע איז אַנטלאָפען, דער פיהרער זייערער, טאַקע דער געלבער באָרמס — וואָס איז נישט אַנטלאָפען, נאָר זיך פריי געלאָזט אַרעסטירען — איז פעראורטיילט געוואָרען אויף אייביגע תפיסה. מיט דעם אָבער איז די זאַך נאָך נישט פערענטפערט געוואָרען, די נאַציאָנאַלע רייבונגען אין לאַנד צווישען ביידע פעלקער זענען געוואָרען העפטיגער. די רעגירונג האָט געמוזט נאָכגעבען מאַנכע נאַציאָנאַלע פאָדערונגען פון דעם פלעמישען פאָלק. בינו לבינו זענען די געמיטער צוהיצט פון ביידע צדדים. דערצו איז צוגעקומען נאָך אַ רעליקאַטער ענין: אַמנעסטיע — אַמנעסטירען. הייסט עס, די „אַקטיוויסטען“ (אַזוי הייסען זיי די נאַציאָנאַל־רעוואָלוציאָנערען, די געגנער פון דער בעלגישער מלוכה), און דער עיקר בעפרייען ד״ר באָרמס, וואָס איז געוואָרען „דער געקרייציגטער פון פלעמישען פאָלק“, די בעליבסטע און פּאָפּולערסטע פערזענליכקייט צווישען די פלעמישע פאָלקס־מאַסען. די פראַגע פון אַמנעסטיע איז טאַקע אַ לאַנגע צייט בעטראַכט געוואָרען אין בעלגישען פּאַרלאַמענט. אַלע פלעמישע פּאָליטיקער — אַפילו די, וואָס זענען די שאַרפסטע געגנער פון די „אַקטיוויסטען“ — און אַזעלכע זענען דאָ זעהר פיל — מוזען אויך שוין זיין פאַר דער אַמנעסטיע אונטערן דרוק פון זייערע גרויסע וועהלער־מאַסען אין פלאַנדערען. ס׳איז נאָרנישט צו בעשרייבען די פּאָפּולערקייט פון דעם דאָזיגען ד״ר באָרמס צווישען פלעמישען פאָלק. יעדער טראָגט זיין בילד אויף זיך, ביי יעדען פרומען פויער אין שטוב הענגט זיין בילד נעבען דעם קרייץ. אָבער די רעגירונג איז אין אַ שווערער לאַגע. דאָס געריכט האָט געמאַכט אַן׳אונפאָרזיכטיגען שריט און ביי איהם צוגענומען די פּאָליטישע רעכט נאָר אויף צעהן יאָהר. איהם בעפרייען, הייסט בידים איהם פיהרען, מיט דער צייט, צום פּאָליטישען שטענדער. נאָך לאַנגע האַמפערייען האָט מען אויסגעאַרבייט, אַ נעבעכדיגע אַמנעסטיע, וואָס איז שטאַרק בעליידיגענדיג פאַר דעם דאָזיגען העלד. אַ גרופּע בעלגישע פּראָפעסאָרען האָבען אַפילו פערעפענטליכט די אַרכיוועו פון דעם פלעמישען מלוכה־ראַט, וואָס איז געלונגען דורך אַ נס צו ראַטעווען.

ווי אַזוי האָט מען געפונען די אַרכיוועו? ממש אַ שפּאַנענדע מעשה: די אַרכיוועו — גאַנצע אַכצעהן הונדערט קילאָ פּאַפּיר! — האָט מען נאָך דער מפלה געפיהרט קיין דייטשלאַנד און בעהאַלטען זיי אין לייפּציג. אָבער בשעת דעם בעריהמטען קאַפּ־פּוטש, אין 1920, האָט מען געמוזט די אַרכיוועו איבערטראָגען אויף אַ מעהר זיכערן אָרט. איז ביינאַכט, אין פינסטערניש, האָט מען די פּעק פּאַפּירען אַרויסגעלעגט אויף אַ משא־אויטאָמאָביל. אַ סאָלדאַט האָט מען אַוועקגעזעצט נעבען דעם שאָפער. אויפ׳ן וועג האָבען אָבער די קאַפּיסטען גע׳הרג׳עט דעם סאָלדאַט און דער שאָפער איז אַנטלאָפען. דעם וואָגען האָט מען אַוועקגעפיהרט, און אין אַ צייט אַרום איז געלונגען איינעם פון די בעלגישע פּראָפעסאָרען דאָס אָפּצוקויפען פאַר אַ שיבוש אויפ׳ן מאַרק אין לייפּציג. און אַזוי אַרום איז עס צוריקגעקומען קיין בעלגיע. נו, האָט מען אַ טייל פון די אַרכיוועו פערעפענטליכט פונקט, ווען דער פּאַרלאַמענט האָט זיך פערנומען מיט דער אַמנעסטיע, כדי דערמיט צו קאָמפּראָמיטירען דעם אויבענדערמאָהנטען ד״ר באָרמס. אָבער גראָד פון די אַרכיוועו ווייזט זיך אַרויס, אַז ער איז אַ בעגייסטערטער פלעמישער פּאַטריאָט, אַרומגערינגעלט איז ער אָבער געווען נישט אַלע מאָל מיט עהרליכע מענשען. דער אָנזעהן פון ד״ר באָרמס איז נאָך שטאַרקער געוואָרען. איצט ערשט זעהען שוין די רעגירונגס־קרייזען איין, אַז ס׳איז געווען אַ גרויסער פעהלער, פאַרוואָס מ׳האָט איהם שוין לאַנג נישט בעפרייט, מיט׳ן האַלטען איהם כסדר אין תפיסה האָט מען בידים איהם געמאַכט פאַר דעם מאַרטירער. ווי ס׳זאָל נישט זיין, שיקט ד״ר באָרמס כסדר בריף און מאַניפעסטען פון דער תפיסה אַרויס צו די פלעמישע ברידער און שוועסטער“, וועלכע ווערען ממש מיט טרעהרען אויפגענומען אין גאַנץ פלאַנדערען.

(ווייטער זעה 7־טע זייט).

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

אַזוי זייהט מען — אַזוי שניידט מען!

די נעכטיגע זיצונג אין קהלה־ראַט, איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ לייטיש געלעכטער.

די נעכטיגע זיצונג פון קהלה־ראַט איז געווען אַ שטיקעל צוגאָב־אילוסטראַציע פון דעם, ווי אַזוי אונזער קערענגרעל פון דער נאַציאָנאַלער אויטאָנאָמיע ווערט בעהאַנדעלט דורך די, וואָס האָבען די אינסטיטוציע בעהערשט און פיהלען זיך דאָרט, ווי ביים טאַטען אין ווייננאַרטען.

די זיצונג ווערט געעפענט אַנשטאָט 11, ערשט אַרום האַלב 1.

ווי מיר האָבען שוין נעכטען געשריבען, איז אויף דער זעלבער צייט, וואָס דער פרעזעס פון קהלה־ראַט האָט גערופען די זיצונג פון קהלה־ראַט, דורך דעם פרעזעס פון דער קהלה־פערוואַלטונג גערופען געוואָרען אַ זיצונג פון דער קהלה־פערוואַלטונג.

די זיצונג פון דער פערוואַלטונג איז פאָרגעקומען אין צימער פון פערוואַלטונגס־פרעזעס. אינ'ם זיצונגס־זאַל איז נישט געווען אפילו קיין טישעל און אַ גלעקעל פאַר'ן פרעזידיום. די אַגודה־ראַזאָרעס האָבען זיך פערזאַמעלט אין קאַנצעלאַריע און זענען אין זיצונגס־זאַל נישט אַריינגעקומען.

ענדליך ווערט די זיצונג געעפענט און דער פאָרזיצער דערצעהלט וועגען אַ בריף, וועלכען ער, אַלס פאָרזיצער פון ראַט, האָט בעקומען פונ'ם פערוואַלטונגס־פאָרזיצער, ה' מינצבערג.

אינ'ם בריף ווערט מיטגעטיילט, אַז אַזוי־ווי, לויט'ן רעגולאַמין פון דער פערוואַלטונג, קומען פאָר זיצונגען פון דער פערוואַלטונג יעדען זונטאַג 11 פריה איז דער בעשלוס צוזאַמענצורופען אַ ראַט־זיצונג אויף דער צייט לעכערליך (סמיעשנע).

נאָכדעם טרעט מען צו דער זיצונג גופא.

אַזוי־ווי דער סעקרעטאַר ה' נאַרעל איז אָנוועזענד אויף דער פערוואַלטונגס־זיצונג ווערט, אַלס שריפטפיהרער איינגעלאַדען ראַטמאַן האַלענדערסקי, און ס'הויבען זיך אָן פרישע וכוחים אַרום דער קויהלען־אַקציע.

די לינקע מיטגלידער פון קהלה־ראַט קריטיקירען שאַרף די פערוואַלטונג פאַר איהר ווילען זיך אַרויסדרעהען פון דער קויהלען־אַקציע. דערווייל ווערט דעם פאָרזיצער דערלאַנגט אַ בריף, וועלכער ווערט באַלד איבערגעלייענט. דער בריף איז אַדרעסירט צום ראַט און אין איהם ווערט דערצעהלט, אַז אויף דער זיצונג, וועלכע איז פאָרגעקומען דעם 24. ה. ח. האָט דער ראַט־פאָרזיצער נישט געוואָלט געבען קיין וואָרט דעם פאָרזיצער פון דער קהלה־פערוואַלטונג, פעררופענדיג זיך אויף דעם, וואָס די וכוחים זענען שוין געשלאָסען. די אַגודה־פראַקציע האָט דעריבער אַלס פראָטעסט פערלאָזט די זיצונג און אַראָפּגענומען פון זיך די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר'ן דורכפיהרען די אַקציע. ווייטער ווערט אינ'ם בריף איבערגע'חזר'ט די געשיכטע מיט'ן בעשטימען די זיצונג אויף 11 אַ זייגער, און ס'ווערט צום צווייטען מאָל נעבראַכט דאָס וואָרט „לעכערליך" (סמיעשנע).

צום סוף פונ'ם בריף ווערט ערקלערט, אַז אויב ס'וועט פאָרקומען אַ זיצונג פון ראַט און מ'וועט נישט געבען קיין וואָרט דעם פערוואַלטונגס־פאָרזיצער, וועט די אַגודה נישט אַנטיילנעמען אין דער זיצונג און זי וועט אַראָפּוואַרפען פון זיך די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די קאָנסעקווענצען.

אין דער דיסקוסיע, וועלכע האָט זיך נאָכדעם אָנגעהויבען, האָבען אַנטיילגענומען די ראַזאָרעס: ליכטענשטיין, פערגאַמענט, ערעלמאַן, רומקאָווסקי. אַלע האָבען זיי שטאַרק אָנגעגריפען די פערוואַלטונג.

דערווייל זענען אַריינגעקומען אין זאַל איינינע פערוואַלטונגס־מיטגלידער, און פרנס ציטרינאָווסקי האָט בעקומען דאָס וואָרט. ער איז אַרויס מיט אַ זעהר שאַרפער רעדע אין וועלכער ער האָט קוואַליפיצירט די איצטיגע אַרומרייסענישען אַלס געזעלשאַפטליכען שאַנטאַזש. ער דערצעהלט, אַז מיט נאָך 7 וואָכען צוריק האָט ער אַריינגעטראָגען אַ פאָרשלאַג וועגען דער קויהלען־אַקציע, און די אַגודה־מעהרהייט אין דער פערוואַלטונג ציהט זי אָפּ און וויל זיך אַל קצון איהר אַרויסדרעהען. איצט האָט מען בעשטימט 36.000 זלאָטעס פאַר'ן בית הרב מיט איין קלאַפּ. ער גרייפט אָן די פערוואַלטונגס־מעהרהייט, די שטענדיגע פחדנים, או וואָרענט זיי פאַר'ן צאָרן פון די הונגעריגע, וואָס קען אויסברעכען. ווייטער ערקלערט ער, אַז אויב די פערוואַלטונג וועט נישט אַדורכפיהרען די קויהלען־אַקציע, וועט ער נישט צולאָזען צו קיין שום זיצונג פון דער פערוואַלטונג.

אין נאָמען פון דער פערוואַלטונגס־מעהרהייט גיט אָפּ אַן ערקלערונג פרנס פליוואַצקי, וועלכער זאָגט, אַז אויב דער ראַט וועט בעשליסען אַז ער וועט געבען אַ וואָרט דעם פערוואַלטונגס־פאָרזיצער שטענדיג אויסער דער רייה, וועט די אַגודה פראַקציע אַריינקומען אין זיצונגס־זאַל. אין געגענפאַל וועלען זיי נישט אַנטיילנעהמען אין די זיצונגען פון ראַט.

פרנס זעלמאַנאָוויטש טרעט אַרויס געגען דעם פערוואַלטונגס־פאָרזיצער. ער ווייזט אָן אויף דעם, אַז פיל מאָל קומען זונטאָג איבערהויפּט נישט פאָר קיין פערוואַלטונגס־זיצונגען, ווען ס'לוינט אַזוי פאַר דער אַגודה־מעהרהייט; האָט מען געקענט היינט די פערוואַלטונגס־זיצונג אָפּלעגען, אויב מ'איז ווירקליך אויסען געווען אַדורכצופיהרען די קויהלען־אַקציע. ער גרייפט שטאַרק אָן דעם אַרוו. ווייצמאַן, וועלכער דעקט אַלע מיאוסע מעשים פון דער אַגודה און שלעפּט זיך נאָך איהר נאָך. אויך ער ערקלערט, אַז אויב די פערוואַלטונג וועט נישט אַדורכפיהרען די קויהלען־אַקציע, וועט ער נישט צולאָזען צו קיין פערוואַלטונגס־זיצונג.

פרנס בורזינער גיט אָפּ אַן ערקלערונג, אַז ער פערציכטעט אויף זיין פערזענליכער בעליידיגונג, אויף וויפיל אָבער דער גאַנצער ראַט איז שוין צום צווייטען מאָל בעליידיגט געוואָרען דורכ'ן פרעזעס פון דער פערוואַלטונג, קען ער מסכים זיין אויפ'ן פאָרשלאַג פון פרנס פליוואַצקי, נאָר אויב ה' מינצבערג וועט זיך ענטשולדיגען פאַר'ן ראַט.

עס ווערט ערקלערט אַ פויזע, און נאָכדעם רעדען די ראַזאָרעס: פלאָצקער, ווייצמאַן, ערעלמאַן און פליוואַצקי.

פרנס פליוואַצקי ווייזט אָן, אַז דער בעשלוס פון ראַט וועגען דער קויהלען־אַקציע וועט נישט קענען רעאַליזירט ווערען, אַלס בעווייז דערצו ווייזט ער אָן, אַז ווען דער פאָרזיצער פון ראַט האָט בעמערקט אַן אויסגאַבע פאַר דער שול אויף וואָלבאָרסקאַ, וועלכע איז נישט געווען פאָראויסגעזעהען, אין ביודזשעט, האָט ער פערלאַנגט אַז די סומע זאָל צוריקגעצאָהלט ווערען.

דערביי בענוצט ער דאָס וואָרט „פראָוואָקאַטאָריש". ס'ענטשטעהט אַ טומעל, מ'לאָזט איהם נישט רעדען. ער ציהט צוריק דאָס וואָרט און ווענדעט זיך צום ראַט אַז מ'זאָל אָפּלעגען די זיצונג. דערויף ערקלערט ה' בורזינער, אַז די שול אויף וואָלבאָרסקאַ נאָך ברענגט אַ רעפיציט פון 20.000 זל. בעת אַנדערע שולען האַלטען זיך אַליין אויס. ווען ער האָט בעמערקט אַן אויסגאַבע וואָס איז נישט פאָראויסגעזעהען אין ביודזשעט, האָט ער פערלאַנגט דעם סכום צוריקצאָהלען אין דער קאַסע פון דער קהלה.

עס רעדען נאָך די ראַזאָרעס: מאָרגענטאַלער, צערערבוים, רומקאָווסקי און מ'טרעט צו אָפּצושטימען די פאָרשלאַגען.

פאָרשלאַגען זענען געווען: 1) פון „בונד"— אָפּצולעגען די זיצונג ביז מאָנטאָג, 2) פון פּועלי־ציון — צו בעשטימען 100.000 זל. אויף דער קויהלען־אַקציע, און אויפצופאָדערען די פערוואַלטונג אַדורכצופיהרען די אַקציע אין פערלויף פון 2 וואָכען, 3) פון די אונפּאַרטייאישע — בעשטימען די קויהלען־שטיצע צו 2 קערץ קויהלען פאַר יעדען בעדערפטיגען, און 4) פון ראַזאָר צערערבוים— אויפפאָדערען די קהלה־פערוואַלטונג אין פערלויף פון 2 וואָכען דורכצופיהרען די קויהלען־אַקציע.

בעת דער אָפּשטימונג פאַלט אַדורך דער פאָרשלאַג וועגען אָפּלעגען די זיצונג אויף מאָנטאָג.

דאַן ערקלערט ראַזאָר צערערבוים, אַז ער פערלאָזט די זיצונג, און קוועסטיאָנירט דעם קוואָרום. דערויף ערקלערט דער פרעזעס פון ראַט, אַז צוליב דעם, וואָס ס'איז קוועסטיאָנירט געוואָרען דער קוואָרום, רייסט ער איבער די זיצונג ביז מאָנטאָג אין אָוונט.

נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה־פערוואַלטונג.

אַרום האַלב 12 עפענט דער פאָרזיצער די זיצונג פון דער קהלה־פערוואַלטונג. ס'ווערט בעשטעטיגט די טאָג־אָרדנונג: פּראָיעקט. קאָמוניקאַטען, בעריכט פון דער קאָמיסיע וועגען חוב פון בית־הרב מייזעל, און די בעציהונג פון דער פערוואַלטונג צו דער זיצונג פון קהלה־ראַט, וואָס קומט גלייכצייטיג פאָר.

ס'ווערט פאָרגעלייענט די ווענדונג פון מושב זקנים וועגען 150 קערץ קויהלען פאַר דער אינסטיטוציע. די ווענדונג ווערט איבערגעשיקט צו דער קאָמיסיע פאַר סאָציאַלער הילף.

ר"ר באַנאַש האָט זיך געווענדעט צו דער קהלה מיט אַ בקשה אַז לויט'ן אַרטיקעל 111 און 112 פון דער קאָנסטיטוציע, זאָל מען איהם אויסשטרייכען פון דער רשימה פון דער יודישער קהלה. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען איהם מיטצוטיילען, אַז ער וועט אויסגעשטראָכען ווערען פון דער רשימה נאָר דאַן, ווען ער וועט זיך אָנשליסען אין אַ וועלכער עס איז אַנדערע קהלה. ס'איז אויך בעשלאָסען געוואָרען איהם מיטצוטיילען, אַז דער בעשלוס קען אָנגענומען ווערען אין דער שטעטישער סטאַראָסטווע.

די קהלה אין כמעלניק האָט זיך געווענדעט מיט אַ ביטע אָנצוווייזען איהר עטליכע קוואַליפיצירטע יודישע לעהרער. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען די ווענדונג איבערצושיקען צום לעהרער־פעראיין (פּאָלודניאָווא 3).

נאָכדעם האָט דער פאָרזיצער רעפערירט די פראַגע וועגען דעם חוב פאַר דער פאַמיליע פון הרב מייזעל.

דעם פאָרשלאַג פון די פרנסים זעלמאַנאָוויטש און ציטרינאָווסקי איבערצורייסען די זיצונג פון ראַט איז אַדורכגעפאַלען.

דער פאָרזיצער, ה' מינצבערג רעפערירט דאַן די פראַגע וועגען דער זיצונג פון ראַט, וואָס קומט איצט פאָר. ער האַלט אַז דער פרעזעס פון ראַט דיסקרעדיטירט מיט זיין טעטיגקייט די קהלה. ער גיט איבער גלייכצייטיג דעם אינצידענט אויף דער דאָנערשטאָגדיגער זיצונג פון ראַט און דעם אינהאַלט פון די בריף, וועלכע ער, אַלס פאָרזיצער פון דער פערוואַלטונג, האָט געשיקט צום פרעזעס פון ראַט און צום קהלה־ראַט.

ס'ענטוויקעלט זיך אַ וויכוח און די מעהרהייט פון דער פערוואַלטונג סאָלידאַריזירט זיך מיט זיין שטעלונג.

דערמיט ווערט די זיצונג געשלאָסען.

מין. סקלאַדקאָווסקי איז נעכטען געווען אין לאָדז.

(2) נעכטען איז דער אינערן־מיניסטער סקלאַדקאָווסקי, אין בעגלייטונג פון שעף פון הויפּט־סעקרעטאַריאַט אָסטראָווסקי אַרויסגעפאָהרען פון וואַרשא קיין קעמפּנא.

אויפ'ן וועג איז דעם מיניסטער'ס אויטאָ געבליבען שטעקען אין שניי, און ס'איז קאַליע געוואָרען אַ ראָד.

ווען דאָס ראָד איז פעריכט געוואָרען, האָט דער מיניסטער פערקערעוועט קיין לאָדז, און האָט זיך דאָ אָפּגעשטעלט אין „גראַנד־האָטעל".

ס'זענען אַהין באַלד אָנגעקומען דער וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט, דער פערטרעטער פון שטעטישען סטאַראָסטע ראשיצקי און אינספּעקטאָר ניעדזשעלסקי.

דער מיניסטער האָט מיט זיי אָפּגעהאַלטען אַ קורצע קאָנפערענץ, און 7.20 אין אָוונד איז ער צוריק אָפּגעפאָהרען קיין וואַרשא.

היינט — אַ צוגאָב־פּאָבאָר־קאָמיסיע.

(וו) היינט דעם 28 קומט פאָר אויף דער פּאָמאָרסקאַ 18 אַ צוגאָב־פּאָבאָר־קאָמיסיע פאַר דעם יאָהרגאַנג 1907 ווי אויך פאַר די עלטערע יאָהרגענג, וואָס זענען נאָך ביז־איצט נישט געשטאַנען פאַר קיין פּאָבאָר־קאָמיסיע און וואוינען אין 1, 5, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַטען און געהערען צו דער פּ.ק.או. 2.

נייע 10־זלאָטי־באַנקנאָטען.

(2) ווי מען דערוואוסט זיך וועט דעם 1־טען פעברואַר אַרויסגעלאָזט ווערען נייע 10־זלאָטי־באַנקנאָטען. די נייע באַנקנאָטען וועלען זיך אונטערשיידען פון די אַלטע נאָר מיט אַ קליינער ענדערונג פון וואַסער־צייכען.

אַ נייעם אָפּצאָהל פאַר די פערזיכערטע פון קראַנקען־קאַסע.

(וו) נעכטען, 10 אַ זייגער אינדערפריה איז אין די זאַלען פון שטאָט־ראַט אויף פּאָמאָרסקאַ פאָרגעקומען דער צוזאַמענפאָהר פון די פאָרשטעהער פון די קראַנקען־קאַסעס וואָס געהערען צום קרייז־פערבאַנד פון די קראַנקען־קאַסע אין דער לאָדזשער וואָיעוואָדזטווא.

עס איז בעטראַכט געוואָרען די פראַגע פון היילען קראַנקע אין שפּיטאָלען. בעזונדערס איז בעטראַכט געוואָרען די פראַגע וועגען פערענדיגען דעם שפּיטאָל־בנין אויף זאַנאַיניקאָווא 22.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו נעהמען אַ אָפּצאָהל פון אַלע מיטגלידער לטובת דעם קרייז־פערבאַנד פון די קראַנקען־קאַסעס. די הויך פון אָפּצאָהל איז בעשטימט געוואָרען אויף 3 פּראָצענט פון דע סמיטגלידס־בייטראַג. דער דאָזיגער אָפּצאָהל וועט געהן אויך צו פערענדיגען דאָס גרויסע שפּיטאָל אויף דער זאַנאַיניקאָווא.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען.

(2) מ. ליפּיעץ (פּעטריקאָווער 193), מ. מילער (פּיעטריקאָווער 46), וו. גראָשקאָווסקי (קאָנסטאַנטינער 15), פּערעלמאַן (ציגעל גאַס 64), ה. ניעוויאַראָווסקי (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 37), אַ. פּאַטאַש (פּלאַץ קאָשטשעלני 10).

Dr. Z. Rakowski

[illegible]

קאָנסטאַנטינער 9. טעלעפאָן 27-61

[illegible]

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען־און האַרץ־קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע אין דער היים פון 3–5 נאָכמיטאָג.

היינט הויבט זיך אָן די רעגיסטראַציע פון פיזישע אַרבייטסלאָזע

(מ) די אינטערשטיצונגס־אָפּטיילונג פאַר אַרבייטסלאָזע ביים מאַגיסטראַט טיילט מיט, אַז פון היינט, מאָנטאָג ד. 28 יאַנואַר ביז פרייטאָג ד. 1 פעברואַר, איינשליסליך, וועט פון 3 ביז 7 נאָכמיטאָג פאָרקומען די רעגיסטראַציע פון די אַרבייטסלאָזע פיזישע אַרבייטער אין די קרייז־ביוראָס פונ'ם אונטערשטיצונגס־אַמט.

צו דער רעגיסטראַציע אויף דרינגענדער שטיצע און פּראָדוקטען און בעהייצונגס - מיטלען קענען זיך מעלדען אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָבען לעגיטימאַציעס פון מלוכה'שען אַרבייטסלאָזען אַמט (פּ.או.פּ.פּ.) נאָר זענען נישט בערעכטיגט צו דערהאַלטען די געזעצליכע אונטערשטיצונג, אויב זיי האָבען זיך רעגיסטרירט פאַר'ן 21 יאַנואַר 1929 י. און בעזיצען נישט קיין שטענדיגע פערדינסטען.

די רעגיסטראַציע קומט פאָר אין 1 קרייז־ביוראָ אויף זשעראָמסקי 74 די וואָס געהערען צו דער 1 אָפּטיילונג פון פּ.או.פּ.פּ.

אין 2 קרייז ביוראָ, ראָקאָטשינסקאַ 10–12 - די וואָס געהערען צו דער 2 אָפּטיילונג פון פּ.או.פּ.פּ.

כדי אויסצומיידען אַ געדראַנג, וועלען אינ'ם ערשטען טאָג, מאָנטאָג רעגיסטרירט ווערען די וואָס וואוינען אין די גאַסען, וועלכע הויבען זיך אָן מיט די בוכשטאַבען A. B. C. D. E. F.

דינסטאָג — די וואָס וואוינען אין די גאַסען, וועלכע הויבען זיך אָן מיט די בוכשטאַבען G. H. I. J. K.

מיטוואָך – L. Ł. M. N. O.

דאָנערשטאָג – P. R. S.

פרייטאָג – T. U. W. Z.

די אַרבייטסלאָזע, וואָס קומען זיך רעגיסטרירען, דאַרפען ביי זיך האָבען

א) אַ פּערזענליכען דאָקומענט

ב) אַ לעגיטימאַציע פון מלוכה'שען אַמט פאַר אַרבייטס־פּערמיטלונג, (פּ.או.פּ.פּ.) אויף וועלכער ס'דאַרף זיין אַ שטעמפּעל „זאַשילקי ניע פּאָשיזנאַנאָ", אַ שטעמפּעל, אַז דער אַרבייטסלאָזער האָט זיך רעגיסטרירט פאַר'ן 22 יאַנואַר 1929, און אַז ער האָט זיך געמאָלדען צו דער קאָנטראָל, אויב ער האָט זיך רעגיסטרירט פאַר'ן 1 יאַנואַר 1929 י.

ג) אַ צייגניש פון ווירט, אָדער פון זשאַנדצע, אַז דער אַרבייטסלאָזער וואוינט אין דעם הויז, אַז ער איז אַרבייטסלאָז, צי ער איז אַן איינזאַמער, אָדער צי האַלט ער אויס אַ פאַמיליע (פּערוואַנדשאַפט, נאָמען, עלטער, ווער פון דער פאַמיליע אַרבייט).

די בעשייניגונג דאַרף זיין פערזעהען מיט אַ מעלדונגס־שטעמפּעל און אונטערשריפט פונ'ם ווירט אָדער זשאַנדצע. זייער אונטערשריפט דאַרף ווערען בעשטעטיגט דורכ'ן ענטשפּרעכענדען פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט.

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספּעציאַליסט פאַר הויט־, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען מענער - שוואַכקייט, לישיי און ראַק, רענטגען־פּראָצעדורען און קוואַרץ־ליכט, עלעקטראָ־טעראַפּיע.

נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונט.

ענטדעקט א צווייטע באַנדיטען-באַנדע

וואס איז געווען אין קריגערישע פערהעלטענישען מיט קאטשמארעק'ס באנדיטען.

ווי מיר דערוויסען זיך, האָט די פּאָליציי בעשלאָסען היינט צוזאַמענצורופען אַלע געליטענע פון דער באַנדע קאַטשמאַרעק—שטשעטשינסקי, און פאָרלעגען זיי אָפּצונעהמען די זאַכען, וועלכע מען האָט געפונען ביי די באַנדיטען און אין זייער „מלינות".

די ווייטערדיגע אויספאָרשונג פון די באַנדיטען האָט דערפיהרט צום ענטדעקען אַ צווייטע באַנדע, וועלכע איז געווען פיינדליך צו דער באַנדע פון קאַטשמאַרעק, שטשעטשינסקי און זייערע חברים.

דער רוב מיטגלידער פון דער צווייטער באַנדע געפינט זיך שוין אויך אונטער'ן שלאָס.

צום גונסטען פון דער אויספאָרשונג ווערען אָבער די פרטים וועגען דעם ערעסט פון דער צווייטער באַנדע געהאַלטען בסוד.

*

(—) דער מערדער פון קרול'ען האָט אָנגעהויבען זיין פערברעכערישע טעטיגקייט פון אַ גאַנץ בעשיידענער גנבה אין דער פאַבריק פון פריידענבערג וואו ער האָט געאַרבייט.

מען האָט איהם געכאַפּט ביי דער האַנד און אָפּגעזאָגט פון דער אַרבייט.

פון דאַמאָלס אָן האָט ער שוין אין ערגעץ נישט געאַרבייט.

ער איז אין גיכען געוואָרען איינער פון די געניטסטע איינברעכער-גנבים, און שפּעטער איינער פון די אָנפיהרער פון דער באַנדיטען-באַנדע.

שטשעטשינסקי'ס מוטער אַרבייט ביז איצט אין פריידענבערג'ס פאַבריק.

שעהנע היידער האט מען עס אויסגעבויט

אדער זיי וועלען איינפאלען, אדער ס'איז סתם געפעהרליך אין זיי צו וואוינען.

ווען דער לאָדזער מאַגיסטראַט האָט אָנגעהויבען די בוי-אַקציע אויף פּאָלעסיע, האָט אַ גרופּע אינדוסטריעלער אויך בעשלאָסען אָנצוהויבען אַ בוי-אַקציע און האָבען געבילדעט אַ „געזעלשאַפט צו בויען אַרבייטער-הייזער". די געזעלשאַפט האָט באַלד אָנגעהויבען איהר טעטיגקייט, געבויט זענען געוואָרען בלויז קליינע הייזלעך. אַנשטאָט ציגעל איז געברויכט געוואָרען אַ מאַסע פון די שלאַקען פון רויה-אייזען געמישט מיט צעמענט.

די בוי-אַרבייטען זענען צוגעגאַנגען זעהר שנעל. איינציגע הייזער זענען שוין אויסגעפערטיגט געוואָרען און זענען שוין געווען גרייט צום בעוואוינען. די ראַזינע הייזער האָבען לויט'ן פּלאַן פון דער געזעלשאַפט געזאָלט איבערגעגעבען ווערען אויף גינסטיגע בעדינגונגען, און נאָכדעם ווי די אַרבייטער וועלען בעצאָהלען אַ געוויסע סומע זאָלען די הייזער אַריבערגעהן אין זייער אייגענטום.

פערשטענדליך, אַז פאַר'ן איבערגעבען די הייזער צום בעוואוינען האָבען די אויסגעפערטיגטע הייזער געדאַרפט אונטערזוכט ווערען פון אַ קאָמיסיע. די אינספּעקציע פון דער בוי-קאָמיסיע האָט געבראַכט צו אַ סענסאַציאָנעלער פעסטשטעלונג אַז דער גרעסטער טייל פון די הייזער איז בעדראָהט באַלד איינצופאַלען און אַז אויף איינציגע הייזער האָבען זיך שוין אָנגעצייכענט געפעהרליכע שפּאַלטען. אַ חוץ דעם האָט די קאָמיסיע פעסטגעשטעלט, אַז דאָס וואוינען אין די הייזער איז אַ געפאַהר פאַר'ן געזונד פון די לאָקאַטאָרען, ווייל די אָפּפאַלען פון רויה-אייזען ווירקען שלעכט אויף'ן מענשליכען אָרגאַניזם, ווען זיי ווערען פייכט.

ווייטער איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די קאַנאַליזאַציע-אַרבייטען זענען נאָך נישט געמאַכט געוואָרען און אויב מ'זאָל זיי איצט מאַכען, דראָהט אַ נייע געפאַהר, אַז די הייזער זאָלען איינפאַלען.

די שטעטישע בוי-אינספּעקציע האָט דעריבער בעשלאָסען נישט איבערצונעהמען די הייזער אַלס טויגבאַרע צו וואוינען אין זיי און האָט פערבאָטען אין זיי זיך אַריינצוציהען.

נייע מערק פאר לאדז.

מיר וועלען אנהויבען צו האנדלען מיט פארטוגאל און שפאניען.

מיט אַ פאָר יאָהר צוריק האָט דער היגער בעקאַנטער סוחר און פאַבריקאַנט א. בזשעזשינסקי זיך געשטעלט אין האַנדעלס-בעציהונגען מיט פּאָרטוגאַל און זיך ראַן געווענדעט צום פּוילישען אויסערן און האַנדעלס-מיניסטעריומס, אַז זיי זאָלען זיך בעמיהען פערלייכטערן די פערשידענע האַנדעלס בעציהונגען מיט פּאָרטוגאַל און שפּאַניען.

אין'ם מעמאָריאַל, וועלכען ה' בזשעזשינסקי האָט ראַן איבערגעשיקט צו די מיניסטעריומס, האָט ער אָנגעוויזען, אַז מיר וואָלטען געקענט פיל פון אונזערע אַרטיקלען, ובפרט טעקסטיל-אויסאַרבייטונגען אַרויספיהרען אין די ראַזינע לענדער, אויב עס וועלען מיט זיי עקזיסטירען האַנדעלס-טראַקטאַטען.

איצט ווערט דער פּוילישער עקספּאָרט בעדייטערט צוליב דעם, וואָס דער צאָל אויף פּוילישע טעקסטיל-אויסאַרבייטונגען איז 4 מאָל העכער, ווי פון אַנדערע לענדער.

פיל אַרטיקלען און רויה-מאַטעריאַלען, וואָס שטאַמען פון די ראַזינע לענדער ווערען צו אונז אַריינגעפיהרט פון אַנדערשוואו, און קאָסטען פיל טייערער, ווי זיי וואָלטען געקענט קאָסטען, אויב זיי וואָלטען געבראַכט ווערען דירעקט פון דאָרט.

אין אַ צייט שפּעטער האָט ה' בזשעזשינסקי בעקומען אַ מיטטיילונג, אַז זיין ווענדונג איז גענומען געוואָרען אין אַכט, און אַז ס'זענען אָנגעקניפּט געוואָרען אונטערהאַנדלונגען וועגען אַ פּאָליטישער פערטרעטער-שאַפט אין פּאָרטוגאַל.

ביז ראַן איז געווען אייז ריפּלאָמאַטישער פערטרעטער פאַר שפּאַניען און פּאָרטוגאַל צוזאַמען און שפּעטער איז געגרינדעט געוואָרען אויך אַ פּויליש-פּאָרטוגעזיש האַנדעלס-קאַמער.

די שטעטישע בעפעלקערונג אין פּאָרטוגאַל איז אַ גאַנץ קרייכע.

אהין קומען אויך אָפט רייכע עקסקורסאַנטען, וואָס פערברענגען דאָרט אַ גרויסען טייל פון יאָהר וואָס קענען זיין גוטע אָפּנעהמער פון בעסערע אויסאַרבייטונגען.

איצט ראַרף אין קורצען פאָרקומען אַן אויסשטעלונג אין באַרצעלאָנאַ — דעם הויפּט-טעקסטיל-צענטער פון שפּאַניען.

אויף דער ראַזינער אויסשטעלונג וועט ראָס מאָל אויך זיין פערטראַטען פּוילען.

ראָס פּוילישע אויסערן-מיניסטעריום וועט שטיצען די אַלע סוחרים, וואָס ווילען אהין פאָהרען, און אָנקניפּען בעציהונגען מיט אַ לאַנד, וואָס קען ווערען אַ גרויסע אָפּנעהמערין פון אונזערע אויסאַרבייטונגען.

אינפאָרמאַציעס וועגען דער אויסשטעלונג אין באַרצעלאָנאַ און וועגען די הנחות פאַר די סוחרים ערטיילט דער סוחרים-פעראיין (פּעטריקאָווער 10).

בעזייטיגט די פארמעלע מניעות

ביי'ם שאפען די לאדזער האנדעלס-קאמער.

די אַקטועלע פראַגע פון טאָג אין די אינדוסטריעלע און סוחרישע קרייזען אין לאָדז, איז כידוע, די פראַגע וועגען נאָמינירען אַ דירעקטאָר פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער. די ראַזיגע פראַגע ווערט שוין אינגיכען אינגאַנצען אויפגעקלערט ווערען.

עהערגעכטען, ר.ה. שבת דעם 26 ד.ח. האָט מיניסטער קוויאַטקאָווסקי אונטערגעשריבען די נאָמינאַציע פון די 6 ראַטמענער אין דער האַנדעלס-קאַמער אַלס בעשטימטע פון'ם מיניסטעריום.

די נאָמינירטע ראַטמענער זענען פאָלגענדע: געוועזענער מיניסטער טאָלאָטשקאָ, דירעקטאָר פון דער לאָדזער עלעקטראָווניע.

יוליוש לעווענשטיין, דירעקטאָר פון פּערקויף ביי דער פירמע י. ק. פּאָזנאַנסקי.

טשערלינטשאַ קיעוויטש, דירעקטאָר פון לאָדזער אָפּטיילונג פון „באַנק פּאָלסקי".

אולריך. אַ סוחר פון קאַליש.

קאָנאַרזשעווסקי, דירעקטאָר פון דער קאָאָפּעראַטיווער באַנק אין לאָדז.

טראַיאַנאָווסקי, דירעקטאָר פון דער טעקסטיל-שולע אין לאָדז.

נאָך דער נאָמינאַציע פון די 6 מיטגלידער וועט פאָרקומען אַ פערזאַמלונג פון דער קאַמער, אויף וועלכער עס וועט פאָרקומען די צוקאָאָפּטירונג פון די איבעריגע 6 מיטגלידער און נאָך דער קאָנסטיטואירונג וועט די קאַמער אויסוועהלען דריי קאַנדידאַטען אויף'ן פּאָסטען פון אַ דירעקטאָר פון דער קאַמער.

פון צווישען די דריי קאַנדידאַטען וועט מיניסטער קוויאַטקאָווסקי אין משך פון דריי טאָג, נאָכדעם, ווי ער וועט בעקומען ד ינעמען פון די קאַנדידאַטען, בעשטימען אַ דירעקטאָר פאַר דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער.

אַזוי אַרום זענען די פאָרמעלע שוועריגקייטען צו דער ענטשטעהונג אין לאָדז פון דער האַנדעלס-קאַמער אינגאַנצען בעזייטיגט געוואָרען.

די קאָנסטיטואירענדע פערזאַמלונג פון דער קאַמער, רעכענט מען, זאָל פאָרקומען שוין די טעג, דעם 4—5 פעברואַר.

„א נאכט אויף דער „ריוויערע".

פאַראַיאָהרען אין נאָוועמבער האָבען זיך די לאָדזער פייערלעשער געווענדעט צו דער לאָדזער בעפעלקערונג, אַז זי זאָל מאַטעריעל העלפען אויסצובויען אַ רעמיזע אין באַלוט, אַז אַ רעמיזע איז געווען זעהר נויטיג בפרט צוליב דעם, וואָס אין באַלוט זענען דאָ זעהר פיל הילצערנע הייזער.

אין פערלויף פון אנדערהאַלבען חדשים נאָך דער זאַמלונג איז שוין אויף זגערזשער 47 געשטאַנען אַן אויסגעמויערטע רעמיזע, און דעם 2. דעצעמבער האָט שוין די באַלוטער אָפּטיילונג אָנגעהויבען איהר טעטיגקייט.

די פייערלעשער האָבען איצט בעשלאָסען אָנהויבען צו בויען אַן עלעקטרישע סיגנאַליזאַציע אויף'ן פאַל פון אַ שרפה. די נויטיגע מיטלען זענען אינ'ם נאָרמאַלען בודזשעט פון די פייערלעשער נישט פאָרויסגעזעהן. די פערוואַלטונג פון די פייערלעשער האָבען דעריבער בעשלאָסען זיך צו ווענדען צו דער אָפּפערוויליגקייט פון אונזער געזעלשאַפט, און אָרדענט איין דעם 1. פעברואַר אַ גרויסען מאַסקען-באַל א. נ. „אַ נאַכט אויף דער ריוויערע".

די גאַנצע הכנסה פון דער אונטערנעהמונג איז בעשטימט אויף איינצואָרדנען די עלעקטרישע סיגנאַליזאַציע אויפ'ן פאַל פון אַ שרפה.

די לאָדזער געזעלשאַפט וועט זיכער שטיצען די אונטערנעהמונג, און דורכדעם געבען אַ מעגליכקייט צו רעאַליזירען אַ וויכטיגע איינאָרדנונג.

יודישער קאַמער-טעאַטער
לייטונג: מ. בראָדערזאָן.
היינט - 1 פאָרשטעלונג: אָנהויב 9.30 אַ זייגער אָוונט
„אַרט" זאַכאָדניאַ 43
„מאַסקאַראַד"
1) פראָלאָג. 2) דער דייטש. 3) כשוף. 4) שאלות און תשובות. 5) דער יידישער גזלן. 6) שרעטעלעך. 7) אַ מויד אַ צימעס. 8) אַ קרבן פון קאַריקאַטור. 9) ווייסער מאַסקאַראַד.
טעקסטען פון שלום עליכם, מ. בראָדערזאָן און י. אַבערושאַנעק. :—: מוזיק-קאָמפּ.: דוד ביינעלמאַן. קאָנפ.: י. ריינגלאַס. קאָסט.דעקאָר.: ד. מאַטוס און ש. בלום. ליכט-עפעקטען: י. יעראָזאָלימסקי.
די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אָוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאָכמ. און פון 7 אָוונט.

אפגעברענט געווארען א אויטאמאביל-גאראזש.

דער שאפער שרעקליך אפגעבריהט געווארען.

(2) אין דעם גאַראַזש פון אויטאָמאָבילען, אויף קאַשטשושקאַ 69, וואָס געהערט צו מאַקסימיליאַן שאַפּיראָ איז נעכטען אויסגעבראָכען אַ שרפה. צוליב דעם, וואָס אין די שאָפען האָט זיך געפינען אַ סך וואָל, וואָס ווערט בענוצט צום ריינינען די אויטאָמאָבילען, האָט זיך דאָס פייער פערשפּרייט מיט אַ געוואַלטיגער שנעליגקייט און די פלאַמען האָבען זיך באַלד איבערגעטראָגען פון גאַראַזש אויף דער שכנות'דיגער וואוינונג פון שאָפער פלאַקסיעוו. ווילענדיג ראַטעווען זיין האָב איז דער שאָפער עטליכע מאָל אַריין אין דער וואוינונג און האָט פון דאָרט אַרויסגעטראָגען פערשידענע זאַכען. ווען ער איז צום לעצטען מאָל אַריין אין דער וואוינונג האָבען איהם די פלאַמען אָפּגעשניטען דעם וועג צוריק. צוליב דעם שטיקענדען רויך האָט ער פערלוירען דאָס בעוואוסטזיין און איז אַנידערגעפאַלען. די אַלאַרמירטע פייערלעשער זענען אין גאַז-מאַסקעס אַריין אין ברענענדען בנין און פון דאָרט אַרויסגעטראָגען דעם שאָפער, וועלכער איז אַזוי געפעהרליך אָפּגעבריהט געוואָרען, דאָס בעת די פייערלעשער האָבען איהם געטראָגען זענען פון זיינע הענד אָפּגעפאַלען שטיקער פלייש. דער גאַראַזש ווי אויך די וואוינונג פון שאָפער זענען אינגאַנצען פערברענט געוואָרען.

א כלל-טוער

וואס האט דעם עקזאמען נישט אויסגעהאלטען.

כ'האָב אַ פריינד .כ'שעץ איהם אַלס חכם און אַנשטענדיגען מענש. דריי מאָל זענען מיר זיך צונויפגעקומען לטובת הכלל און קיינמאָל האָט ער מיר דעם עקזאַמען נישט אויסגעהאַלטען.

מיט העכער דרייסיג יאָהר צוריק זענען מיר געגאַנגען קלייבען נדבות פאַר אַ נגידישען יורד. די ערשטע 2 רובעל האָבען מיר ביידע געגעבען. דער ערשטער האָט אונז אויך אַ רובעל געגעבען, און דער צווייטער האָט אונז ענטזאָגט. האָט זיך מיין ידיד בעליידיגט און מעהר נישט געוואָלט געהן מיט מיר זאַמלען די נויטיגע סומע פון 30 רובל וואָס מיר האָבען בעדאַרפט.

סטייטש — האָב איך איהם געפּרובט איבערעדען, — איהר ווייסט דאָך, אַז יענער איז שווערעריג, ממש טויב, ווי אַ שטיין, אפשר האָט יענער אונזער בקשה נישט דערהערט.

— ניין, ניין! — האָט ער געטענה'ט, — מיר האָבען נענוג הויך געשריען, אויף געבען זענען אַלע טויב ,כ'קען מיך נישט לאָזען בעליידיגען. ער האָט מיר צוגעוואָרפען נאָך אַ רובעל און אַנטלאָפען איבערלאָזענדיג מיך שטעהען איינעם אַליין.

מיט עטליכע יאָהר שפּעטער, בעת דער יאַפּאַנישער מלחמה. בעוויזט זיך מיר דערזעלבער ידיד און דערצעהלט מיר, אַז דער און דער איז געוואָרען אַ חיסר לחם און מ'דאַרף איהם צונויפזאַמלען כאָטש אַ הונדערטער.

איך קוק איהם אָן ווי משוגע:

— יערען איינם, זאָג איך, ווילט איהר מעסטען מיט איין מאָס, און אַלעמען ווילט איהר מאַכען פאַר שנאָרער? יענער זאָג איך, איז געווען אַ זקן און דער איז דאָך אַ יונגער מענש אַ גוטער בעל-מלאכה. ער איז נאָר אַנ'עני לפי שעה, איהם דאַרף מען אַרויסהעלפען בסוד-סודות, מיט אַ לענגערען גמילות-חסד און אַ הונדערטער ,זאָג איך, איז ווייניג. דערביי וואַרף איך איהם פאָר זיין אַלטען חטא און פרעג איהם, וואָס וועט זיין, ווען איינער וועט אונז ענטזאָגען .האַ — פרעג איך איהם — איהר וועט מיך ווייטער לאָזען שטעהען אין דערמיט?

ער איז פערשעהמט געבליבען, און אַרויסגענומען פון טאַש אַ פּעקעל לאָמבאַרד-קוויטונגען און בעוויזען מיר, אַז אָט די שטוב-זאַכען דערונטער אַ ניי-מאַשין האָט שוין יענער פערזעצט אין לאָמבאַרד, און אויב מיר וועלען איהם נישט אונטערהעלפען געהט אַלעס לאַבדין.

האָבען מיר געמאַכט דעם סך הכל פון לאָמבאַרד-חובות און געזעהען, אַז מיר דאַרפען מינדעסטענס 300 רובעל כדי איהם גלייכצושטעלען.

איך בין געבליבען ביי מיינס, אַז נאָר אַ גמילות-חסד קען איהם ראַטעווען און געהאַלטען, אַז מ'טאָר נישט דערלאָזען איהם אויסשטרעקען די האַנד נאָך נדבות.

מיט אונזער בעטייליגונג האָבען מיר אָפּגעזוכט אַ דריטען און מיר האָבען איהם אויסגעבאָרגט 300 רובעל. דורכדעם האָבען מיר יענעם אָפּגעהיט פון שנאָרעריי און ער האָט זיך צוריק אַרויפגעכאַפּט אַלס סוחר און בעל-פרנסה.

און, צו-לעצט, פאַר צעהן יאָהר צוריק, בעת מיר האָבען געגרינדעט דעם בית מחסה לזקנים, איז ער פון זיך זעלבסט צוגעשטאַנען אונז ביי-העלפען צו זיין און, אַרויסגעוויזען גרויסע פעהיגקייטען אין שריפטליכער אַרבייט, מיר האָבען גרויסע האָפנונגען אויף איהם געלעגט.

דאַרף זיך טרעפען אַ מעשה, אַז בשעת ער איז געגאַנגען אונזערטוועגען צו אַנ'אַדוואָקאַט זיך משואל-עצה זיין, האָט מען איהם צוגענבעט דעם זומער-פּאַלטען ,וואָס ער האָט אויפגעהאַנגען אין קאָרידאָר. און פון דעמאָלט אָן האָבען מיר איהם נישט מעהר געזעהען. ער האָט אונז אַלעמען געלאָזט שטעהען ווי מיך דעם ערשטען מאָל, געוואָרען בעליידיגט פון גנב און זיך אין אונז נוקם געווען...

מיר בעשטראָפען איהם דערפאַר, מיר זענען איהם נישט מזכיר אין דער יובילעאום-אויסגאַבע וואָס מיר גרייטען זיך אַרויסצוגעבען צו דער 10-יעהריגער עקזיסטענץ פון בית מחסה לזקנים, ווייל ער האָט דעם עקזאַמען אַלס כלל-טוער נישט אויסגעהאַלטען.

ב. א. גליקסמאַן.

דער „באַנקיר" אפּענהיים,

וועלכער האָט בעשווינדעלט האָטעל-אייגענטימער.

די פאַריזער פּאָליציי האָט די טעג פערהאַלטען אַ געוויסען פּערזאָן, וועלכער האָט געשפּילט די ראָלע פון אַ באַנקיר און בעשווינדעלט פיל פּערזאָנען אין פּאַריז, רוים און מאָנטע קאַרלאָ.

די טעג איז אָנגעקומען אַלס גאַסט אין אַ לוקסוס האָטעל אויף פּלאַס עטואַל אַן עלעגאַנטער מאַן און געדונגען אַ צימער פאַר 200 פראַנק אַ נאַכט. אין אָוונט איז דער גאַסט אַראָב צום אינהאַבער פון האָטעל און האָט געבעטען, אַז ער זאָל געהן איינקאַסירען אין אַ באַנק אַ טשעק פון 10 טויזענד פראַנק. אַזוי ווי דער האָטעל-אינהאַבער האָט איהם ערקלערט, אַז די בענק זענען אין אָוונט פערמאַכט, האָט דער עלעגאַנטער גאַסט איהם געבעטען ער זאָל איהם דערווייל אויסלייהען 3 טויזענד פראַנק, און מאָרגען וועט ער איהם דאָס געלד אָבגעבען.

דעם האָטעל-אייגענטימער איז דער יונגערמאַן אויסגעקומען זעהר פערדעכטיג. ער איז אַרויף צו איהם אין צימער און האָט אָנגעהויבען צו טרייסלען זיינע טשעמאָדאַנעס. ווי גרויס איז אָבער געווען זיין פערוואונדערונג, ווען ער האָט אין די טשעמאָדאַנעס פון זיין רייכען גאַסט געפונען ציגעל.

דער יונגערמאַן איז אָבגעפיהרט געוואָרען אין קאָמיסאַריאַט. דאָרט האָט ער ערקלערט: איך האָב נישט מיינע דאָקומענטען ביי זיך. מען רופט מיך ראָבערט אָפּענהיים, איך בין געבוירען אין לאָנדאָן און איך בין אַ באַנקיר.

די ציגעל, וואָס מען האָט געפונען ביי מיר אין טשעמאָדאַן, האָט דער יונגערמאַן ערקלערט, זענען מוסטערען פון סחורה, וועלכע איך וויל פאַבריצירען אין ענגלאַנד.

ראָבערט אָפּענהיימער איז פערבליבען די נאַכט אין טורמע. אויף מאָרגען איז מען אַוועק אין באַנק, וואו עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז אָפּענהיימער האָט גאָר קיין קאָנטאָ נישט.

די פּאָליציי האָט געפרעגט ביים יונגערמאַן, וואו זענען זיינע דאָקומענטען. דער יונגערמאַן האָט דאַן דערצעהלט פאָלגענדע געשיכטע:

איך האָב זיך בעקענט מיט זעהר אַ שעהנער פרוי פון דער פאַריזער הויכער געזעלשאַפט. זי איז געוואָרען מיין געליבטע און ביי איהר געפינען זיך מיינע דאָקומענטען. איך קאָן אָבער נישט זאָגען איהר נאָמען, ווייל דאָס וועט אַרויסרופען אַ סקאַנדאַל אין דער פאַמיליע. אפשר בין איך נישט קיין אָרנטליכער מאַן, אָבער אַ דזשענטעלמען צו פרויען וויל איך בלייבען.

די פּאָליציי האָט זיך דערוואוסט וועגען דעם „דזשענטעלמאַן", אַז ער איז געבוירען געוואָרען אין פּאַריז ביי אַמעריקאַנישע עלטערען. צו צוואַנציג יאָהר איז ער אָבגעפאָהרען קיין אַמעריקאַ, וואו ער איז געוואָרען זעהר רייך. אָפּענהיים קומט דאַן קיין פראַנקרייך און שפּילט אויך אויף דער רולעטקע אין מאָנטע קאַרלאָ און ווערט רואינירט.

ער איז אָבער געוואוינט צו לעבען אַ גוטען טאָג. איז ער געפאַלען אויף אַזאַ המצאה. אין יעדען האָטעל פלעגט ער אַרויסגעבען אין אָוונט טשעקען אויף אַ געוויסע סומע. די בענק זענען דאָך אָבער פערמאַכט, פלעגט דער האָטעל אייגענטימער אַוואַנסירען זיין גאַסט אַ געוויסע סומע. אויף מאָרגען פריה איז שוין דער טשעקען-שרייבער אין האָטעל נישט געווען.

פון ניצע, דונקירכען, בערלין און לאָנדאָן זענען אָנגעקומען אָנקלאַגעס וועגען דעם אַרעסטירטען ראָבערט אָפּענהיימער צוליב עהנליכע איינפאַלען.

די פּאָליציי זוכט איצט די דאַמע פון דער העכערער געזעלשאַפט, וועלכע דער „באַנקיר אָפּענהיים" גיט נישט אַרויס. מען רעכענט, אַז זי איז געווען זיין מיטהעלפערין אין די שווינדלעריייען.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

נאַלעווקי 25, טעל. 26-87

ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען. מענער-שוועכע. אַלע אַרט אַנאַליזען. בעהאַנדלונג מיט קווארץ-שטראַהלען.

עמפּ אַן פון 8–10 פריה, 12–2 נ.מ. און פון 4–8 אָ.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטהיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטהיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

פאַר די פראַגען אָנ'ענטפערן אויף אַ יורידישע עצה ... ...

גילטיג דעם 28-טען יאַנואַר 1929

8719 ה. רובין:

ס'גייט דאָ נישט בלויז אין ציטשטערען די חתימה, נאָר אויך און אפשר נאָר נאָכמער אין אַרויסנעמען פון דער פּעריזיגעלטער שאַנק די סעקוועסטרירטע זאַכען.

עס דראָהט אייך דערפאַר אומסגעפעהר 1 חודש אַרעסט.

8720 אַ לעזער פון נאָוואָ-צעגעלניאַנע:

אַזוי ווי דער דאָזיגער צושטאַנד דויערט שוין 5 יאָהר, זעהן מיר נישט איין, אַז איהר זאָלט האָבען שאַנסען צו געווינען דעם פּראָצעס.

אַלענפאַלס איז דאָס שטעטישע געריכט נישט קאָמפּעטענט צו משפּט'ען דעם סכסוך.

8721 אַ לאָקאַטאָר פון יעראָזאָלימסקאַ:

מאַסגעבענד איז די סומע דירה-געלד, וועלכע די וואוינונג איז געגאַנגען דוקא אין יוני 1914 און נישט אין אָקטאָבער 1915 יאָהר און אויך נאָר אין דעם פאַל, ווען דער בעשטאַנד פון לאָקאַל האָט זיך דורך דער צייט נישט געענדערט. אַנדערש וועט די סומע גרונד דירה געלד מוזען פעסטגעשטעלט ווערען דורך אַ קאָמיסיע.

8722 אַ זגערזשער לעזער:

עס איז אַ פראַגע, אויפ'ן חשבון פון וואָס פאַר אַ שטייער מען האָט אייך געלייגט אַן אַרעסט:

אויב פאַר דאָכאָדאָווע, איז די האַנדלונג געזעצליך, ווייל דאָכאָדאָווע צאָהלט מען נישט בלויז דאַמאָל, ווען מען פיה'ט אַן אונטערנעהמונג און מען קויפט אויס אַ פּאַטענט, נאָר אויך פון יעדער אַנדער הכנסה, וואָס בעטרעפט מעהר פון פעסטגעשטעלטען מינימום (אומסגעפעהר 48 זל. אַ וואָך).

Sz. 8723

אויב אייער פאָטער איז געשטאָרבען פאַר'ן אַרויסטראָגען דעם אורטייל, האָט דער אורטייל נישט קיין געזעצליכע סאַנקציע, איהר דאַרפט זיך נישט ערשט ווענדען וועגען דעם ענין אין געריכט, נאָר ס'איז גענוג וועגען דעם בלויז צו מעלדען דעם קאָמאָרניק.

דער מלוה וועט מוזען נאָכאַמאָל איינקלאָגען, אַזוי ווי איהר זענט אָבער נאָך מינדעריעהריג, וועט ער אַלערערשטענס מוזען זיך בעמיהען, אַז עס זאָל איבער אייך צוזאַמענגערופען ווערען אַ ראַדע פאַמיליינע.

8724 ש. לאַקס:

מיר האָבען שוין נישט איינמאָל געענטפערט אויף עהנליכע אָנפראַגען. אַז אַ פרוי איז נישט פעראַנטוואָרטליך פאַר'ן מאַנס חובות, אויב זי פיהרט אַן אייגענע אונטערנעהמונג און איז נישט אָנגעוויזען אויף זייגע פערדינסטען.

פערשטעהט זיך, אַז די דאָזיגע בעוואָרעניש איז נאָר נוגע איהר געשעפטס איגוונטאַר אָבער בשום אופן נישט דער הויז ווירטשאַפט.

8725 אַ לעזער פון דער אַלט-שטאָט:

מעג דאָס געשעפט פאַרמאָל און אפילו פאַקטיש זיין דער פ.יוי'ס, קוים האָט דער מאַן אויסגעשטעלט די וועקסלען און די סחורה איז אָפּגעליווערט געוואָרען אין איהר געשעפט, קאָן מען ביי איהר אין געשעפט לייגען אַן אַרעסט אויפ'ן חשבון פון זעלבען וועקסל-חוב. אין ערגסטען פאַל קאָן מען זי ציציהען צו שטראָפליכע פעראַנטוואָרטליכקייט.

8726 אַ גרופּע לאָקאַטאָרען פון קילינסקיעגאָ:

דער הויזווירט מוז אייך אומבעדינג בעזאָרגען מיט אַנדערע פּאַסיגע וואוינונגען, אויב ער וויל דאָס הויז איבערבויען.

אַן אמת'ע געשיכטע פון ליבע און מאָרד

וואָס קלינגט ווי דער ווילדסטער שונד-ראָמאַן.

אין מאָסקווער „עמעס" געפינען מיר די פאָלגענדע בעשרייבונג פון אַ פּראָצעס, וואָס איז פאָרגעקומען אין איינעם פון די ראַטישע געריכטען:

„פאַר'ן געריכט שטעהט אַ יונגערמאַן — אַן אַרבייטער פון אַ יאָהר עטליכע און צוואַנציג און דערצעהלט:

— „מיין פאַמיליע בערטאָנאָוו, יאָ! שוין דאָס צווייטע מאָל אין מיין לעבען שטעה איך פאַר'ן געריכט, אָבער דעמאָלט איז געווען פאַר עפּעס אַנדערש, כאָטש אייגענטליך איז דעמאָלט אויך ו'...

אָבער אַזוי צי אַזוי, איך, אַן אַרבייטער, וועלכער האָט אַ גאַנץ לעבען געהאָרעוועט און קיינמאָל קיין פל'ג נישט אָנגעריהרט אויף דער וואַנט, שטעה אַצינד דאָס צווייטע מאָל פאַר'ן געריכט...

— טוט מיט מיר וואָס איהר ווילט, — איך בין שולדיג. אָבער איידער איהר וועט מיך משפּט'ן, ערלויבט מיר אין קורצען אייך דערצעהלען, ווי אַזוי און דורך וואָס פאַר אַן'אופן איך בין געקומען צו אַזאַ מין פערברעכען.

אַליין אַ זוהן פון אַן אַרבייטער, האָב איך צו צוועלף יאָהר שוין געאַרבייט אין פאַיאַנס-פאַבריק. דער פאָטער האָט געהאַט שווינדזוכט — ער איז יונג געשטאָרבען. מיר זענען פערבליבען עטליכע קינדער. די מוטער האָט אונז האָדעווען נישט געקאָנט, האָבען מיר געמוזט געהן אין פאַבריק.

צו 15 יאָהר האָב איך שוין געאַרבייט אין גלאָז־צעך. צו 16 יאָהר האָב איך שוין געהאָלפען איינשטעלען אַן'אויוען.

נאָכדעם איז דאָס לעבען אַוועק מיט געררייטע וועגען. איך האָב געאַרבייט אין טשוהן-ניסערישע פאַבריקען. נאָכדעם בין איך אַוועק אין דער רויטער אַרמעע. געווען אויך אויפ'ן פראָנט, געגאַנגען דורך פייער און וואַסער.

געקומען צוריק — די פאַבריק איז געווען רואינירט, האָבען מיר — איך מיט אַ בינטעל חברים — אַוועקגעלעגט גענוג כחות ביז מיר האָבען די פאַבריק אויפגעשטעלט.

אַזוי ווי איך בין אַן אַרבייטער און אויך אַ מיטגליד פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי, האָט די פּאַרטיי מיר געגעבען אַ בעפעהל: — בערטאָנאָוו, דו דאַרפסט זיין פערוואַלטער פון דער פאַבריק. איך האָב אַ רוק געטוהן דאָס היטעל אויפ'ן קאָפּ און אַ טראַכט געטוהן: אַז די פּאַרטיי הייסט, מסתמא פערשטעהט זי, אַז מען דאַרף אַזוי.

צו דערזעלבער צייט איז ביי אונז אין פאַבריק געווען אַ טשעכישער אָנפיהרער אַן'אינזשעניער — פּערסנאָוו. דער דאָזיגער פּערסנאָוו האָט אונז אָפּגעקאָסט אַ היבש ביסעל טויזענטער, און צום סוף האָבען מיר איהם געגעבען דעם וועג. ער אָבער איז אונז פערבליבען אַן'אייביגער גוטער-פריינט — געשריבען בריוועלעך, געגעבען עצות, זיך אינטערעסירט, ווי אַזוי עס געהט ביי אונז די פּראָדוקציע — מיט איין וואָרט אַ גוטער פריינט...

דער דאָזיגער „גוטער פריינט" האָט אונז לאַנג געשריבען בריוועלעך, ביז אין איין שעהנעם טאָג האָט ער אונז צוגעשיקט זיינע אַ טאָכטער צו ענדיגען איהר טעכנישען שטודיום אויף אונזער פאַבריק. מיר איז די מעשה דוקא נישט געפעלען, נאָר אַז אַ אינסטיטוט שיקט צו, איז דאָך נישט שייך, בפרט נאָך, אַז דער פאַבקאָם (פאַבריק-קאָמיטעט) האָט געגעבען זיין הסכמה. איז זי פערבליבען.

נו, און איצט אייך דערצעהלען דעם אָנפאַנג פון אונזער בעקאַנטשאַפט איז דאָך נישט וויכטיג. וויכטיג איז דאָס, וואָס זי — אַ יונג מיידעל פון אַ יאָהר צוויי־דריי און צוואַנציג, אַ הויכע, אַ שלאַנקע, אַ פעסט-געבויטע, מיט אַ שטורעמדיגען שוואַרצען קאָפּ האָר, — האָט מיט איהרע צוויי גרויסע גרינע בייסענדיגע אויגען אָנגעהויבען ווירקען אויף מיר, ווי אַ רוגער פלעגט זי אַ מאָל טוהן פאַר מיינע פיס, און ווי אַ שלאַנג זיך בויגען און זיך דרייען און זיך לאַשטשען:

— בערטאָנאָוו, איך ליב אייך; קושט מיך, האַלזט מיך, שניידט שטיקער פון מיר!...

און די צוויי גרויסע גרינע אויגען פלעגען זיך איינגראָבען אין מיין האַרצען אַריין, ווי שפּיזען, ווי שלאַנגען!...

ווייטער — יעדער טרייסעל מיט'ן שטורעמדיגען קאָפּ, יעדער בליק פון די ראָזינע פייערדיגע אויגען האָבען אָנגעהויבען שמידען מיך ווי אין אייזערנע קייטען... זי האָט אָנגעהויבען צאַפּען פון מיר מיין בלוט טראָפּענווייז, טראָפּענווייז...

— ראַאיסאַ לוואָוונאַ! — בעט איך זיך ביי איהר ווי ביי אַ גזלן, — היינט איז אַ פּאַרטיי־קאָמיטעט זיצונג, איך מוז דאָרטען זיין.

— ניין, — זאָגט זי, — איך ערלויב נישט. 8 אַ זייגער זאָלסטו זיין ביי מיר.

אויף מאָרגען אַ נייער בעפעהל: ביים נעדהילך־פּאָדריאַטשיק נעהמען 5 טויזענט רובעל און מיר אָנשרייבען אַ קאָמאַנדירונג אין מאָסקווע וועגען פאַבריק ענינים.

— ראַאיסאַ לוואָוונאַ! — בעט איך זיך ביי איהר ווי ביי אַ גזלן, — עס קאָן דאָך נישט זיין!

— נישט מיין עסק, — גיט זי אַ טופּע מיט די פיס — איך הייס אַזוי!

פערשטעהט איהר דאָך, אַז די דאָזיגע שפּיל האָט נישט לאַנג געדויערט — גאָר איינציגע בין איך געזעסן אויף דער באַנק פון די בעשולדיגטע... מיך משפּט'ן האָט מען נישט בעדאַרפט, איך בין שוין במילא געווען אַ פערמשפּטער, אי פון דער אַרבייטער געזעלשאַפט, אי פון דער פּאַרטיי. אומעטום בין איך געווען אַרויסגעשליידערט, און די הענט מיט אַ „וואָלפישען בילעט", און האַרצען מיט אַ שלאַנג...

און זי... מיט איהר שטורעמדיגען קאָפּ לאָקען האָט זיך אַוועקגעשטעלט צווישען מיר און דער וועלט — אַלע מענשען האָבען בעקומען ביי מיר אַן'אויסזעהן פון מוראַשקעס... אַלע פיצלעך, ברעקלעך, נישטיגע, שטויבינע, גאָרנישטען.... נאָר זי איינע — אַ הויכע, אַ שלאַנקע, אַ ריז, העכער איבער אַלע... יעדער טרייסעל מיט'ן קאָפּ — אַ שטורעם, יעדער בליק מיט די אויגען — אַ פייער...

אָבער וואו איז זי געווען און וואו בין איך געווען? זעלבסטפערשטענדליך, אַז אין פאַבריק זענען מיר שוין ביידע נישט געווען. זי איז געווען זעהר ווייט פון מיר. און די דאָזיגע ווייטקייט האָט מיר נאָך מעהר פערשאַרפט דעם ווייטאָג און די בענקשאַפט צו איהר — איין געדאַנק האָט זיך מיר געגעבען אין מח: דאָס לעבען פערשפּילען, נאָר דעם דאָזיגען שטורעמדיגען קאָפּ נאָך איין מאָל האַלטען אויף די הענט... יעדען טאָג האָב איך אויף דער פּאָסט אויפגעלעגט רעקאָמענדירט בריף און די בריף זענען געגאַנגען אַזוי ווי אין וואַסער אַריין... און מיר האָט זיך געטראַכט: געווים איז זי שוין ווידער ערגיץ איינגעאָרדענט אויף אַ פאַבריק און קוילעט אַ צווייטען חבר און צעשמעטערט ווידער אַ ווירטשאַפט.

איך בין אַוועק זי זוכען, און אין אַ קורץ שטיקעל צייט אַרום האָט זיך מיר איינגעגעבען זי צו געפינען. אָבער שטעלט אייך פאָר, אַז ווען איך האָב זי דערזעהן, האָט זי פערדרעהט מיט'ן קאָפּ און געמאַכט אַ מינע, פונקט ווי זי וואָלט מיך גאָר קיינמאָל אין איהר לעבען נישט געזעהן.

— ראַאיסאַ לוואָוונאַ! פאַר אייערע אויגען שטעהט בערטאָנאָוו.

אַ וואַנט ענטפערט, אַזוי האָט זי געענטפערט.

— ראַאיסאַ לוואָוונאַ! — פאַר אייך שטעהט דער, פאַר וועמעס פיס איהר האָט פריהער מיט אַ שטיקעל צייט זיך געוויקעלט ווי אַ שלאַנג...

— זייט איהר בלינד, צי שטום, צי טויב?

— כאַ־כאַ־כאַ! — שיסט זי אויס אַ ווילדען הילכיגען געלעכטער, — ווער זייט איהר, איהר נישטיג מענשעלע? וואָס טוט איהר דאָ, און וואָס דאַרפט איהר דאָ? איך קען אייך נישט, און איהר האָט דאָ נישט וואָס צו טוהן.

— — — — — — — — —

אַ גאַנצע נאַכט האָבען די געדאַנקען ביי מיר אין קאָפּ געשטורעמט ווי אויפ'ן פראָנט בשעת אַן'אָנגריף...

אין דער פריה בין איך ווידער אַוועק צו איהר, אָבער איך האָב זי נישט געטראָפען.

אין אָוונט האָט מיר די דינסט געעפענט די טיר און געענטפערט:

— ראַאיסא לוואָוונאַ איז דאָ, נאָר זי האָט געהייסען אייך נישט אַריינלאָזען..

אַ פּאָר טעג בין איך אַרומגעגאַנגען האַרט ביי די ווענט, געטראַכט, געקלערט, זיך געבראָכען מיט'ן געדאַנק ווי אויף שפּיציגע שטיינער, און צום סוף ווידער אַוועק צו איהר.

— ווער זייט איהר? — האָט זי אויסגעשריען מיט ווילדען האַס, — איך קען אייך נישט!

— איך בין בערטאָנאָוו, איך וויל וויסען, וועם איהר זייט?

— איך בין דעם אינזשעניער פּערסנאָוו'ס אַ טאָכטער.

— זייט איהר אַזאַ קאָנטר־רעוואָלוציאָנערקע, ווי אייער פאָטער?

— וואָס?! — איהר אומגליקליכער! איהר וואַגט אַזוי צו זאָגען!

— יאָ, איך האָב זיך ערקונדיגט, אַז איהר מיט אייער פאָטער פאָהרען אַרום איבער די פאַבריקען אונטערצורייסען די מאַכט פון די אַרבייטער און צושטערען די ווירטשאַפט פון דער מלוכה.

— מאַרש! — האָט זי אויסגעשריען — דיין פוס זאָל דאָ מעהר נישט זיין — דו נישטיגער שמוציגער וואָרעם!

איך האָב אָפּגעווישט די ליפּען, אָנגערוקט פעסטער דאָס היטעל און בין אַרויסגעגאַנגען.

אויפ'ן וועג האָב איך קיין מענשען נישט בעמערקט, קיין הייזער נישט געזעהן, איך האָב נאָר געזעהן איין גרויסען פייערדיגען זייל, וועלכער איז געשטאַנען פאַר מיינע אויגען ווי אַ פראַגע־צייכען:

— בערטאָנאָוו, וואָס ביסטו — אַ וואָרעם, צי אַ מיטגליד פון דער מיליאָנענדיגער אַרבייטער מאַסע, וועלכע האָט דורכגעמאַכט אַזאַ רעוואָלוציע און בויט סאָציאַליזם?... בערטאָנאָוו, דו מוזט איינמאָל פאַר אַלע מאָל זיך אָפּגעבען אַ דייטליכען דין וחשבון — ווער ביסטו, און ווער איז זי מיט איהר שטורעמדיגען קאָפּ?

און מיין חשבון איז געווען אַ קורצער און אַ שאַרפער: אין אָוונט, ווען זי איז געגאַנגען מיט איהרער אַ חבר'טע שפּאַצירען, בין איך צוגעגאַנגען צו איהר, האָב אַ קוק געטוהן אין איהרע פייערדיגע אויגען אַריין — זי זאָל מיך זעהן, און... איידער זי האָט נאָך געפּרובט אויסשרייען, האָט איהר שטורעמדיגער קאָפּ אַ פערבלוטיגטער שוין גע'נוסס'ט אויפ'ן טראָטואַר...

— — — — — — — — —

— איצט שטעה איך פאַר אייך, איך האָב אייך דערצעהלט דעם גאַנצען אמת. איהר קענט מיך משפּט'ן ווי איהר פערשטעהט".

——:0:——

די אנפאלען אויף וויקטאר באש.

שארפער ענטפער פון א בעקאנטען פראנצויזישען זשורנאליסט

איינע פון די גרעסטע פראנצויזיש־יודישע פערזענליכקייטן און הומאניסטען. וועלכע קעמפען פאר פרייהייט און רעכט פון אלע פעלקער איז דער פראפעסאר וויקטאר באש. ער איז פארזיצער פון דער ליגע פאר מענשען־רעכט, עס איז נישט פערהאן קיין איינציגע עולה, וואס עס בגעהן די אונטערדריקער, אין וועלכען לאנד עס זאל נישט זיין, אז וויקטאר באש זאל נישט פראטעסטירען. ווער געדענקט עס נישט די שטארקע פראטעסט־מיטינגען, וועלכע ער האט ארגאניזירט געגען די אכזריות פון די איטאליענישע פאשיסטען. עס איז נאטירליך, אז נישט אלעמען שמעקט עס. די רעאקציאנערע צייטונגען, איבערהויפט קאטיס ארגאן „ל'אמי די פעפל" ווילען בעשמוצען דעם נאמען פון דער גרויסער פערזענליכקייט. אויב זיי קענען נישט ארויסטרעטען אפען געגען די הויכע אידעאלען, וואס די ליגע פאר מענשען־רעכט פערטיידיגט, פאלען זיי אן אויף וויקטאר באש'ן פערזענליך. זיי רופען איהם מיט פערשידענע זידעלווערטער. ער איז נישט קיין פראנצויז. ער איז א פרעמדער פון די דייטשען, אנ'אונגארישער יוד, די ליגע פאר מענשען־רעכט איז א פראנק־מאסאנישע ארגאניזאציע א. אז. וו.

א פראנצויזישער פובליציסט ענטפערט דעם „ל'אמי די פעפל" אין „אמיסיע פראנסען". ער שרייבט:

אייער בלעטעל פאלט אן אויף איינעם פון אונזערע גרעסטע געלעהרטע, אויף דעם פראפ. וויקטאר באש, עס איז אפילו ריכטיג, אז מען דארף נישט לייגען קיין אכט אויף דעם שטיינער־ווארפער קאטר־פארטוגא, וועלכער איז אליין נישט פון פראנצויזישער אפשטאמונג. פאלעמיזירען מיט דעם העצע־מאכער וואלט געהייסען אנטון א כבוד דעם „פערפום־פאבריקאנט". ער פאלט אן אויף אלע אויסלענדער. ער העצט אויף די ראסען־ און רעליגיע־אינסטינקטען פון איין פאלק אויף דעם צווייטען. זיין פארפום קאסט זעהר טייער. אבער זיין גיפט, וואס ער פערשפרייט, קאסט זעהר ביליג — „צעהן סאנטים". עס וואלט געווען א בעליידיגונג פאר דער גרויסער נשמה פון וויקטאר באש'ן, אז איך זאל איהם פערטיידיגען און געגען וועמען?.. אזא גרויסע פערזענליכקייט, דער שטאלץ פון פראנקרייך דארף נישט זיך פערטיידיגען געגען אזעלכע אטאקעס פון קאטיס קאמפאניע.

וויקטאר באש'ס ענטפער דארף זיין:—זעהט די טויזענדטער תלמידים און געלעהרטע, וועלכע האבען מיינע לעקציעס אין אוניווערזיטעט בעזוכט. זעהט וואס פאר א אידעאלען זיי פערשפרייטען, וואס פאר א כבוד זיי האבען געשאפען אונזער רעפובליקאנישער פראנקרייך. גיט א קוק אויף די תלמידים פון די פינסטערע פערזענליכקייטען, האט דען פראנקרייך פון זיי כבוד געהאט? וועלען מיר דען אין אויסלאנד פארשטעלען קאטין אלס פראנצויזישען פאטריאט? וועלען מיר קומען אויף שלום־קאנפערענצען און אינטערנאציאנאלע קאנגרעסען מיט דעלעגאטען פון קאטי'ס תלמידים?

די וועלט ווייסט אבער, אז פראנקרייך איז געגען אט די אלע אנפאלען. נאר אונזער לאנד איז אזוי רייכער אין איהר כח פון פרייהייט, גלייכהייט און ברידערליכקייט, אז די אנפאלען פון יענער קאמפאניע מאכען איהר אפילו קיין שאדע נישט.

אויב מען וועט וועלען אין אויסלאנד בעווייזען ווער קאטי איז, וועט זיין גענוג צו זאגען פאלגענדע ווערטער: „ער איז אנגעפאלען אויף דעם פראפעסאר וויקטאר באש". (פ. ה.).

—:0:—

יודישער סאלדאט פער'משפט אויף 15 יאהר תפיסה,

פאר בלייבען אין ווילנע ביי זיין כלה.

אין קאונער קריגס־געריכט איז בעהאנדעלט געוואָרען דער פראָצ. פון געוועז. סאלדאט פון דער ליטווישער ארמעע משה באיער פון יאנעווע, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען דערין, אז בעת דאס מיליטער איז דעם 9־טען אקטאבער 1920 יאהר אפגעטראָטען פון ווילנע, איז ער אנטלאָפען פון דער ארמעע און פערבליבען אין פוילען.

משה באיער איז אין יאהר 1919 אריינגעטראָטען פרייוויליג אין דער ליטווישער ארמעע און איז בעשטימט געוואָרען אין איינעם פון די פוסגייער־פאָלקען אין מאריאמפאל. אין 1920 יאהר איז באיער קאמאנדירט געוואָרען אין ווילנער קאמענדאנטור.

ווען די ליטווינער זענען אפגעטראָטען פון שטאָט, האט באיער זיך פלוצים דערמאָנט, אז ער האט זיך נאך נישט אפגעזעגענט מיט זיין כלה עלקע קאנאראווסקיא. ער איז תיכף צו איהר אוועק, איבערלאזענדיג אויפ'ן גאס די מיליטערישע אמוניציע, וועלכע ער האט געדארפט ארויספיהרען. אין דעם מאמענט זענען אנגעלאָפען די פוילישע סאלדאטען און באיער איז אריינגעפאלען אין געפאנגענשאפט צו די פאליאקען.

ער איז תיכף ארעסטירט געוואָרען און אפגעפיהרט געוואָרען אין לוקישקער טורמע. אין א חודש ארום איז ער פון טורמע אנטלאָפען, האט חתונה געהאט מיט זיין כלה און האט זיך בעזעצט אין א קליין שטעדטעל לעבען ווילנע, אזוי זענען פערלאָפען 8 יאהר צייט. סוף 1928 טען יאהר האט באיער בעקומען א בריף פון יאנעווע, אז זיין מוטער איז קראנק געוואָרען.

באיער איז איבער דער דעמארק־ליניע געקומען קיין ליטע, א קורצע צייט ארום נאך זיין אנקומען קיין יאנעווע איז ער ארעסטירט געוואָרען און איז איבערגעגעבען געוואָרען צום געריכט. דאס געריכט האט איהם אנערקענט פאר שולדיג אין אנטלויפען פון דער ארמעע, בעת די ארמעע האט זיך געפונען אין א קריטישען מצב, און אין פערבלייבען 8 יאהר אין פוילען, וויסענדיג, אז פוילען איז א שונא פון ליטע. דאס געריכט האט נאך א לענגערע בעראטונג איהם פערמשפט אויף 15 יאהר שווערע תפיסה.

דאס ווארט „יוד" וועט נישט ווערען דערמאהנט

דער לעזער דארף אליין מאכען די געהעריגע אויספיהרונגען.

בערלין, (יט"א) די „מינכענער פאסט" טיילט מיט, אז דער בעקאנטער צייטונגס־קעניג און פיהרער פון די רייטש־נאציאנאלע דעפ. הוגענבערג האט געשלאסען א געשעפטליכען און פאליטישען אפמאך מיט'ן פיהרער פון די נאציאנאל־סאציאליסטען — אדאלף היטלער. די ביידע פאליטיקער האבען געגרינדעט געמיינזאם א „דייטשען פאלקס־פערלאג", אנ'ארבייטס־געמיינשאפט פאר פראקטישער פאלקס־אויפקלעהרונג", דאס דארף אונטער א נייטראלען מאנטעל בעקעמפען די מארקסיסטישע אידעען צווישען דער ארבייטערשאפט. דער פערלאג וועט אויך טרייבען א מעהר געשיקטע בעסער פערמאסקירטע אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע, אין פראספעקט ווערט צו. אנ. געזאגט: „דאס ווארט „יוד" וועט אין אלגעמיין אויסגעמיטען ווערען, דער לעזער מוז אליין נאכ'ן איבערלעזען די שריפטען מאכען געהעריגע אויספיהרונגען".

א פעראורטיילטער צום טויט

ווערט געוועהלט אין בעלגישען פארלאמענט.

(ענדע פון 3־טער זייט).

איצט, ביי די צונאב־וואהלען אין אנטווערפען, האט דער רוב פון די אנטווערפענער וועהלער — ארבייטער און קליינבירגער — געוועהלט דעם ארעסטירטען בארמס, און ערוועהלט איז געוואָרען ד"ר בארמס מיט א גרויסער מעהרהייט. איז זיך לייכט פארצושטעלען, וואס עס טוט זיך איצט אין בעלגיע. מען קאן איצט זעהן בולט צוויי בעלגיעס. איין טייל — די פלעמישע — איז ממש אויסער זיך פאר שמחה. און דער צווייטער טייל — איז ממש משוגע פאר כעס, בפרט איז די בריסעלער פרעסע אויסערגעוועהנליך שארף, צייטונגען בעריכטען, למשל, מיט לבנה־אותיות: „די, וואס האבען געשטימט פאר בארמס זענען פעררעטער, פערקויפטע צו די דייטשען. די, וואס האבען זיך אפגעהאלטען, זענען פאלשע בירגער. די, וואס האבען געשטימט פאר'ן צווייטען קאנדידאט, זענען די אמת'ע פאטריאטען". אויסער דעם זענען פול די צייטונגען מיט זידלערייען צום פלעמישען פאלק. פון דער אנדער זייט געהען ארום טאג־טעגליך איבער די גאסען פון די פלעמישע שטעט און שטעטלעך צעהנדליגער טויזענדטער דעמאנסטראנטען מיט פלעמישע פאהנען מיט אויפשריפטען: „נידער מיט בעלגיע — אונזערע אונטערדריקער!", „לעבען זאל דער פרעזידענט פון דער פלעמישער רעפובליק — בארמס!"

וואס וועט אבער 'זיין מיט בארמס? קיין רעפוטאט קאן ער דערווייל נישט ווערען, דאס האבען אפילו די וועהלער געוואוסט, אבער זיי האבען געוואלט דעמאנסטרירען די סימפאטיעס פאר איהם און אויך פאר אמנעסטיע פאר אלעמען, פאר די, וואס געפינען זיך נאך אין אויסלאנד.

Dr. A. MAZUR

ספעציאל־ארצט פאר אויערן, נאז און האלז־קראנקהייט ווי אויך שטום און שפראך־פעהלער

ווסכאדניא 65, טעל. 66-01

(איינגאנג אויך דורך פיעטריקאווער 46).

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. סאמפאניעץ.

מיט'ן אנטייל פון די ליבלינגס־ארטיסטען באריסאווא, ראבינאוויטש און די בעקאנטע פרימאדאנא נאדיא קארעני

כדי צו געבען די מעגליכקייט די פילע הונדערטער מענשען, וואס האבען נישט בעקומען קיין בילעטען אויף די הערליכע אויפפיהרונג פון גרויסען מייסטערווערק פון באוואוסטען שרייבער ש. אנ־סקי, ווערט געשפילט נאך 3 מאל

צו פאפולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50 זל.

היינט, מאנטאג, דעם 28־טען, מארגען, דינסטאג, דעם 29־טען און מיטוואך, דעם 30־טען, 9 אין אָוונט

דער דבוק

מיסטישע לעגענדע אין 3 אקטען פון ש. אנ־סקי. אויפגעפיהרט לויט דער קאנצעפציע פון דוד הערמאן דורך ד. האמבורגער.

ס'נעמט אנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאן, באריסאווא, נאדיא קארעני, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.

אדמינ.: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען אין פילהארמאניע־קאסע.

אנאנס! אין פארבע־רייטונג: „דער גאלדענער סאלדאט", „די דריי כלות"

דער שווארצער וואלף

(ראמאן). (49

— איהר פערשטעהט מיך נאך נישט. איך בעט אייך, הער קאנסול, בערוהיגט זיך. בערויבען אייך האב איך נישט קיין שום חשק. דער'הרג'ענען אייך — א ודאי און א ודאי נישט. מיין איינציגער פערלאנג איצט, איז צו זעהן אייך א רוהיגען, און מעלדען אייך וועגען אנ'ענין, וואס האט א וויכטיגע מלוכה'שע בעדייטונג.

דער קאנסול האט נאך אלץ נישט פערשטאנען, וואס מען פערלאנגט פון איהם. פיהלענדיג אבער, אז דירעקט דראהט איהם קיין סכנה נישט, האט ער זיך אויפגעהויבען פון בעט, און זיך איינגעבויגען פאראויס, כדי בעסער צו קענען זעהן דעם אומגעבעטענעם אומבעקאנטען נאכט־גאסט.

— וואס זאגט איהר? וואס אזוינס? אנ'ענין, זאגט איהר? וואס פאר אנ'ענין? אויב איהר ווילט מיט מיר רעדען געשעפטליך, טא ווער האט אייך געגעבען דאס רעכט אריינצורייסען זיך צו מיר ביי נאכט, צו וועקען מיך, און צו דראהען מיר... (דא איז דעם קאנסולס קול שטארקער געוואָרען) צו דראהען מיט געוועהר אין האנד?!

— איהר וועט מסכים זיין, הער קאנסול, אז זייענדיג פערשלאפען האט איהר א ביסעל מגזם געווען די ווירקליכקייט — האט וואלדעק קאלט בעמערקט — איך האב אייך נאך נישט געדראהט מיט'ן רעוואלווער. איך וואלט עס זעהר נישט געוואלט טון. ארויסגענומען דאס געוועהר האב איך נאר דערפאר, אז דער הער קאנסול זאל נישט מבולבל ווערען און נעהמען זיך וועקען די דינערשאפט. איך בין זיך מודה, אז פאר מיין וויזיט האב איך אויסגעקליבען זעהר נישט קיין פאסיגע צייט, און אויך נישט קיין געהעריגען אופן. אבער ווי נאר איהר וועט פערשטעהן, וואס עס האט מיך געבראכט צו אייך, וועט איהר זיך זיכער איינגאנצען בערוהיגען; איך וועל דאן בעהאלטען מיין רעוואלווער, און איך האף, אז ביידע וועלען מיר בלייבען צופרידען פון אונזער שמועס.

— איהר זענט גערעכט: איך פערשטעה אייך טאקי נישט, — האט דער קאנסול ארויסגעבראכט — צו וואס טאקי, אויב איהר האט געהאט פרידליכע כוונות לגבי מיר, זענט איהר אריינגעקראכען דורכ'ן פענסטער?

— דערפאר, הער קאנסול, ווייל איך האב אייך געדארפט צו זעהן וועגען א וויכטיגען און זעהר דרינגענדען ענין. אדרבא, שטעלט זיך נאר פאר, וואס עס וואלט מיר געענטפערט אייער דינער, ווען איך קלינג אזוי אן ביי דער הויפט־טיר דריי א זייגער ביינאכט?

— נו, יא! — האט אומצופרידען מסכים געווען דער קאנסול, און א טראכט־טוענדיג א ווייל, האט ער שארף א פרעג געטון:

— וואס זשע ווילט איהר פון מיר?

— איהר וועט עס בעסער פערשטעהן, הער קאנסול, ווען איהר וועט זיך נעהענטער בעקענען מיט אט דעם געגענשטאנד.

ביי די דאזיגע ווערטער האט וואלדעק צוריק בעהאלטען אין טאש זיין רעוואלווער; ארויסגענומען א גאלדענעם פארט־סיגאר, און פון צווישען א צעהנדליג פאפיראסען ארויסגענומען איין פאפיראס.

קוקענדיג אויפמערקזאם אויפ'ן קאנסול, האט ער אנגעהויבען צו פונאנדערוויקלען דעם פאפיראס צווישען די פינגער.

די גילזע האט געפלאצט, דער טאבאק האט זיך אויסגעשאטען אויף דער ערד, און אין וואלדעקס הענד איז געבליבען ליגען א האלב צונויפגעוויקעלט פאפירעל.

רויט ווערענדיג פאר צארן, האט דער קאנסול אויסגערופען:

— הא, וואס? איהר מאכט פון מיר שפאס?

שמייכלענדיג האט איהם וואלדעק דערלאנגט דאס הארטע פאפירעל, אריינגעלעגט עס אין זיינע הענד, און ארויסגענומען פון טאש א פערגרעסער־גלאז.

— וואס איז עס? — האט דער קאנסול ארויסגעמורמעלט, נישט פערשטעהענדיג, וואס עס איז— וואס איז עס אזוינס?

— זייט אזוי גוט, וויקעלט פונאנדער דאס פאפירעל און גיט א קוק דורך דעם פערגרעסער־גלאז...

ברומענדיג עפיס אונטער דער נאז, האט דער קאנסול פונאנדערגעוויקעלט דאס פאפירעל, און ארויסגעשאטען אויף דער דלאנע א פעקעל פאטאגראפישע נעגאטיווען.

אויף דער אויבערפלאך זייערער האט מען מיט'ן פראסטען אויג בעקאנט בעמערקען פערפלאנטערטע, קאמפליצירטע ליניעס פון צייכנונגען.

פערגעסענדיג אינגאנצען וועגען דעם פערגרעסער־גלאז, האט דער קאנסול א ציטער געטון, און פערוואונדערט אויסגערופען.

ער האט צוגעטראגען די נעגאטיווען צו דער ליכט, און אויפמערקזאם זיי אנגעהויבען צו בעטראכטען.

— איצט זענט איהר צופרידען? — האט וואלדעק א פרעג געטון, דערפיהלענדיג, אז ער הויבט אן צו פערלירען זיין געדולד.

— דאס זענען נישט קיין פעלשונגען? — האט שנעל א פרעג געטון דער קאנסול, נישט אפרייסענדיג זיינע בליקען פון די נעגאטיווען.

דורך דעם פערגרעסער־גלאז, וועט איהר לייכט קאנען איבערלייענען די אייגענהענדיגע אונטערשריפטען פון זייער מחבר, היימאן; א חוץ דעם שטעהט אויף יעדען פלאן א שטעמפעל פון דעם דייטשען קריגס־מיניסטעריום מיט דער צושריפט „אנגענומען". דאס, מיין איך, איז פולשטענדיג גענוג, כדי נישט צווייפלען אין דער ריכטיגקייט פון די פלענער.

— יא! — האט איינגעשטימט דער קאנסול, און צעטומעלטערהייט א פרעג געטון:—ווי־אזוי האט איהר זיי געקריגען?

גאנץ צופעליג. — האט וואלדעק געענטפערט און מיט א רוהיגער בעוועגונג צוזאמענגעקליבען די נעגאטיווען פון דער קאלדרע אראפ, און בעהאלטען זיי אין דער טאש.

— עי, — האט דער קאנסול אויסגערופען — וואס טוט איהר?

(פאָרטזעצונג קומט)

זעלבסטמאָרד פון א קראנקען — שפּיטאל

טראגעדיע פון א בעגאבטען יודישען אינטעליגענט.

אין די היגע יוגענטליכע אַמאַטאָריש־דראַמאַטישע קרייזלעך איז געווען גוט בעקאַנט דער טעאַטראַל און אַמאַטאָר יוסף בעכער, (וואָלבאָרסקאַ 37),

ער האָט אַ לענגערע צייט אָנגעפיהרט מיט אַמאַטאָרישע קרייזען ,רעזשיסירט פּיעסען, אָראַנזשירט אַמאַטאָרישע פאָרשטעלונגען, קאָמפּאָנירט פּרָצ'ן, נאָרדינען ,געמאַכט איבערזעצונגען פון רוסישע פּיעסען. א.ד.גל. זיין חיונה האָט ער געצויגען פון געבען לעקציעס פון יודישער ליטעראַטור, העברעאישער שפּראַך א.אַז.וו.

ער האָט געלעבט אין הונגער, ווי אַן'אמתער יודישער אינטעליגענט, אַן'אינדיווידואַליסט.

זיין געזונד־צושטאַנד האָט אַזאַ אַרט לעבען נישט אויסגעהאַלטען, און ער איז קראַנק געוואָרען, אויף אַ נערווען־קראַנקהייט. לעצטענס האָט מען דעם קראַנקען געהאַלטען אין פּאָזנאַנסקים שפּיטאָל.

עהערגעכטען איגדערפריה, ווען די דאָקטוירים האָבען געמאַכט זייער מאָרגען־בעזוך איבער'ן שפּיטאָל, האָט דער קראַנקער בעכער געמאַכט אַן־אָנשטעל, אַז ער שלאָפט .מען האָט איהם נישט בעאונרוהיגט און די דאָקטוירים זענען ווייטער געגאַנגען. ווען די גרופּע דאָקטוירים האָבען זיך געפונען אויף אַ געוויסען שטח פון בעטערס בעט, איז ער פּלוצים אויפגעשפּרונגען בליץ־שנעל אַרויס אין קאָרידאָר און איידער עס האָט עמיצער בעוויזען איהם צו שטערען, איז ער אַראָפּגעשפּרונגען מיט'ן .קאָפּ אַראָפּ ,פון'ם צווייטען שטאָק דורכ'ן באַריער פון די טרעפּען אין פּאַרטער. דער אונמענשליכער געשריי פון דעם אומגליקליכען האָט אַלעמען אויפגעטרייסעלט. עס זענען באַלד אַראָפּגעלאָפען סאַניטאַרען און די בערינגער פון'ם שפּיטאָל .מען האָט דעם אומגליקליכען מיט אַ צעשמעטערטען שאַרבען און שוואַכע סמנים פון לעבען אַרויפגעבראַכט אין זאַל. ער האָט נאָך געלעבט עטליכע שעה און אין שרעקליכע שמערצען געשטאָרבען.

דעם טויטען קערפּער האָט מען איבערגעפיהרט אין פּראָזעקטאָריום.

נעכטען איז פאָרגעקומען די לויה פון דעם אזוי טראַגיש־אומגעקומענעם יוסף בעכער. דעם לעצטען כבוד זענען איהם געקומען אָפּגעבען זיינע פיל פערעהרער גוטע פריינד און בעקאַנטע.

דער פערשטאָרבענער איז אַלט געווען 30 יאָהר.

אַגעריכט, א דין תורה און אַן עקסמיט'ע.

כאַראַקטעריסטישער קאָנפליקט צווישען אַ ווירט און אַ לאָקאַטאָר.

צו אונז אין רעדאַקציע איז געקומען ישראל ציזשעווסקי, אַ שוסטער פון אַל. 1 מאַי 8, און האָט דערצעהלט פאָלגענדע געשיכטע:

מיט אַ צייט צוריק האָט דער ווירט פון דערמאָנטען הויז ה' יצחק ענגעל אָנגעשלאָגען זיין יונגעל. ציזשעווסקי האָט ענגעל'ן אָנגעקלאָגט אין געריכט און ענגעל איז פערמשפּט געוואָרען אויף צעהן טעג אַרעסט.

ענגעל האָט זיך געוואָלט נוקם זיין אין זיין לאָקאַטאָר און האָט איהם אַ געקלאָגט אין געריכט, פאָדערענדיג פון איהם דירה געלד פאַר צוויי יאָהר. ציזשעווסקי וואוינט שוין אינ'ם קעלער זעקס יאָהר און האָט די גאַנצע צייט קיין קוויטונגען פון דירה־געלד נישט גענומען. האָט ער טאַקע דעם פּראָצעס פערשפּילט און אַ קאָמאָרניק האָט איהם שוין געמאַכט אַ זאַיענטשע און דעם 5־טען פון קומענדיגען חודש דאַרף שוין פאָרקומען די ליציטאַציע.

ציזשעווסקי האָט אַרויסגערופען דעם ווירט צו ר' יאָסעלע רין. ענגעל איז אָבער לכתחילה צום דין נישט געקומען .שפּעטער איז ער געקומען און דערצעהלט, אַז ס'איז אונטער זיין כבוד צו האַלטען אַ דין־תורה מיט ציזשעווסקי'ן ווייל ציזשעווסקי זאָל פּלומרשט אויסהאַלטען אַ הייזעל. דערצו האָט ער אויך געשטעלט ערות.

ציזשעווסקי לייקענט שטיין און ביין און פערהויפּטעט, אַז די ערקלערונג פון'ם הויזווירט ענגעל איז אַ בלבול.

פון בית־יתומים (זגערזשער 40).

אין דער נעכטיגער רשימה פון די פערוואַלטונגס־מיטגלידער איז על פי טעות נישט דערמאַנט דער נאָמען פון י. הארשפיגעל, וועלכער געהערט צו דער פערוואַלטונג.

אין דער רעוויזיאָנס־קאָמיסיע זענען געוועהלט די ה"ה צינמאַן, גוטמאַן און איזראַעלעוויטש.

מעלדונג.

פון אומפּאַרטייאישע ציַיטונגס־פערקויפער־פעראיין.

די פערוואַלטונג פון אומפּאַרטייאישען פעראיין מאַכט בעקאַנט, אַז עס גרינדעט זיך אין פעראיין פון ציַיטונג־פערקויפער אַ לייה־קאַסע ווי עס וועט ווערען אַרויסגעבאָרגט געלד פאַר די מיטגלידער פון 20 ביז 50 זלאָטיס אָהן פּראָצ. דער וואָס וויל זיין אַ מיטגליד זאָל קומען אין פעראיין אַלע דינסטאָג פון 6 ביז 9 אָוועגד רעגיסטרירען זיך. מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

קינא־טעאַטער „PALACE" Piotrkowska 108.

היינט די לאַנג־ערוואַרטעטע פּרעמיערע!

„אין געטומעל פון פאריז"

פון אַ מאָדערנער פרוי. — אין דער הויפּט־ראָלע: די קעניגין פון עקראַן LIL DAGOVER

סימפאָנישער אָרקעסטער אָנהויב אין גאוו. טעג 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג — 12 אַ זייגער בייטאָג.

אויפ'ן ערשטען סעאַנס זענען אַלע פּלעצער צו 50 גר. און 1 זל.

שלאַגער פון סעזאָן!

גרויסער מאָדערנער סופּערפילם!

— לויט דער באַוואוסטער ערצעהלונג פון — Germaine-Acrement „LA SARRAZINE"

אונגעוועהנליכע טראַגעדיע פון איבערלעבענישען

סימפאָנישער אָרקעסטער אונטער דער ליייטונג פון ה' מ. לידויער.

דער זאַל איז בעהייצט!

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט־קראַנקה. און מענער־שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען־קראַנקהייטען. קוואַרץ־לאַמפּ. עלעקטרישער הייל־קאַבינעט קאָסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוועגד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט־אָן אַ פרוי־דאָקטאָר נור קינדער און פרויען זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.

— בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

מאַניקיר 70 גר (אַ חוץ פרייטאָג און שבתים) —

ערשטקלאַסיגער פריזיער־אַנשטאַלט

I. Radoszycki i L. Weinroth

16 POŁUDNIOWA 16

דער דאַמען־סאַלאָן געפינט זיך אונטער ליטונג פון ה' לעאָן.

בעמ.: מאַניקיר ווערט אויסגעפיהרט דורך ערשטקלאַסיגע קרעפטען. 9966

אַ דאַמען־שניידער

מיט 15־יעהריגער פּראַקטיק זוכט אַ פּאָסטען אלס צושניידער, אָדער ווערקפיהרער אין א קאָנפעקציע־געשעפט. אָפערטען אין אדמ. אונטער „דאַמען־צושניידער". 4062

אַ דאַמען־שניידער

זוכט אַ שותף אַ פּאַבריקאַנט צו פיהרען צוזאַמען אַ ווערקשטעל, אָדער אַ שותף מיט קאַפּיטאַל צו פיהרען אַ קאָנפעקציע־געשעפט. אָפערטען אין אדמ. אונטער „דאַמען־שניידער". 4062

אַכטונג, געעהרטע קונדשאַפט!

דערמיט מאַך איך בעקאַנט דער געעהרטער קונדשאַפט, אַז מיט'ן היינטיגען טאָג איז מיין

קונסט־פאָטאָגראַפישער אַנשטאַלט

פון בזשעזשינער 69 איבערגעטראָגען געוואָרען אויף

30 פראַנציסקאַנער 30

און עמפּפעהלט זיך ווייטער דעם ג' פּובליקום מיט אַכטונג

קונסט־פאָטאָגראַפישער אַנשטאַלט „PARISIEN" 30 FRANCISZKAŃSKA 30

LEKARZ DENTYSTA צאָהן־אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 08־31.

הייַלט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער און מונד־קראַנקהייטען, צאָהן־ציהונג אָהן שמערצען, הייַלט מיט ליכט־בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער.

נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוועגד.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט.

בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 63־37

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוועגד.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערן קר.	4½—3½
ד"ר קערשנער קינדער־קראַנקה.	11-9 4½-3
ד"ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	12—2
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט־קר.	12½—1½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר נאַדלבלאַט אויגען־קראַנקה.	12½—1½
ד"ר ווייס כירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד"ר בערגמאַן פרויען און געבורטס־הילף	3—4

פּסיכאָ־טעראַפּיע, שפּראַך־שטערונגען ווי שטאַמלען א.א. ווי פּאַקען־שטעכן, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראַהל, איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַצ. אויף פערלאַנג אין'ן שטאָט. אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אונגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פלעגמא און בלוט

אימפּפונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען־אינסטיטוט.

ד"ר לאַזשינסקי מאַר אָפּאָלסקא

צאָהן־ערצט 10—1 3—6

קינסטליכע ציהן, קאַראָנען, מאָסטען א. אַ. ה.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך־דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 33־16.

ד"ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רוזשאַנער הויט און געשל. בוו קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין־ אויגען־קראַנקהייטען פּאָלאַק	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראָזענצווייג קינדער־קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פּאַפּיערני פרויען און געבורטס־הילף	11½-1 5-6
ד"ר קאַנטאָר כירורגישע־קראַנקהייט.	4-5 זונ. 1—2
ד"ר ווינבערג אינ. הערץ לונגען־קר	12—1, 6—7
ד"ר סטופּעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראַדזענטשיק צאָהן־ערצט	3—7
נ. ראַוזעס צאָהן־ערצט	9—2

צאָהן־בעהאַנדלונג, בעלייכטונגען, קאָראָנען, מאָסטען א.א.וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען־אינסטיטוט

הײלונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַלען, פאַר בעשטראַלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ־לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער. אימפּפונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

וויזיט אין דער שטאָט.

ערצט.־קאָסמעטיש. גאַבינעט

פּראָף. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוועגד

Dr. med. W. EYCHNER

גינעקאָלאָג־אַקושער

זגערזשער 11.

טעל 34-72

נעמט אָן פון 6—8 אָוועגד.

סוּוערט געזוכט

א וואוינונג

פון 3 צימער און קיך

אין דער געגענד פון אַלטשטאָט (בזשעזשינער, אַלעקסאַנדראָווסקאַ און זגערזשער). פערמיטלער בעוואָגשען. — אָפערטען אונטער „וואוינונג" אין אדמ. פון דער ציַיטונג.

קאַסע־שראַנק

(פייער ־ געזיכערטע און גאָפאַנצערטע)

פאַר סוחרים און פּראָווינצער קאָאָפּעראַטיווען־בענק בעלעגענהייטליך און ביליג צו פערקויפען אויף גוטע בעדינגונגען. צו ערפאַהרען אין דער ציַיטונג

ערשינען נומער 4

פוילישער מאַנטשעסטער

לאָדזשער ציַיטשריפט פאַר ווירטשאַפטליכע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען

אונטער דער רעדאַקציע פון

א. באַרוכין און י. נירוואַן

מיט אַרטיקלען פון: אלי באַרוכין, אָסקאַר בערמאַן, ד"ר מ. ברוידע, א. י. ברושעווינסקי, סענאַטאָר ש. בודזינער, ד"ר א. גאָלדמאַן, ב. א. גליקסמאַן, פּ. גערשאָווסקי, מ. מ. העלמאַן, ב. מאַקס, ז. זילבערצווייג, אדוו. א. ציטערמאַן, וו. פּרעזעס יוליוש לעווענשטיין, ב. ג. ליטווין, אינזש. ס. לעבענהאַפּט, ד"ר א. מאַרטשאַקאָוויטש, פּרעזעס ל. מינצבערג, דיר. מאַקס קאָהן, פּרנס מ. פלאַצקער, אינזש. ב. פּראַשקער, ד"ר פ. ראַטענשטייך, ד"ר ח. פאָלאַק, סאַג. ז. שטרויך, ל. וו. פינגערהוט. אַ חוץ דעם כאַראַקטעריסטיקעס פון לאָווטשיק א. יאָעל. דיר. דוד גראָף, בילדער פון די יודישע ראַטמענער אין דער לאָדזשער שטאָט־ראַט־קאָמיטעט און אַ אויספירליכע בעשרייבונג פון דעם רב'ס תלמוד־תורה.

דער נומער איז רייך אילוסטרירט.

פּרייז 50 גראָשען.

צו בעקומען ביי אַלע ציַיטונגס־פערקויפער.

מעבל. שלאָסעריי און שוויסעריי

J. REDER

ŁÓDŹ, Konstantynowska 11 (Róg Zachodniej)

נעהמט אָן אַלערליי שלאָסעריי־אַרבייטען צו ביליגע פרייזען און פּינקטליכע אויספיהרונג.

פּריוואַט־וואוינונג: גדאַנסקאַ 20.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע.

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 40־59

נעמט אָן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אָוועגד בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

פרעהליך נייעס!

שוין אַרויס פון דרוק אַלע לידער פון

„חלומות פון ליבע"

אויך מיט „בייגעלעך" (פּויליש און יודיש).

צו בעקומען ביי אַלע ציַיטונגס־פערקויפער.

קאַליגראַף

ל. בערמאַן

(דער יונגער) וואוינט אויף זאַוואַדזקאַ 19, 1־ער שטאָק, און לערנט אויס שעהן און שנעל שרייבען.

Dr. ADAM GROSGLIK

Al Kościuszki 27 tel. 51-78,

הויט־ און ווענערישע קראַנקה. רענטגען און ליכט־הייל אינסטיט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוועגד

מאַשין־לעבער

ווערען אָנגענומען אויסצוגייען ביי ג. נאָרדמאַן צעגעלניאַנאַ 29

אַבאָנאַמענטס־פרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.

פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אָנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פאַראַנטוואָרטליך די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען־פרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען

אין טעקסט—40 " " " " " 60— " " 4 "

נאָכ'ן טעקסט—12 " " " " " 18— " " 8 "

פאַר אַ מילימעטער־שורה: אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmana.

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.